

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Dollarla olan əmanətlərin faizi aşağı salındı
yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 22 iyun 2015-ci il Bazar ertəsi № 134 (6162) Qiyməti 40 qəpik

Gündəm

Oliqarxların həbsinin ikinci dalğası başladı

"Riyad-Farm" prezidentindən sonra növbə kimin olacaq?
Ekspert: "Yalnız inzibati yollarla bu problemi səmərəli həll etmək çətindir..."

yazısı səh.6-da

AŞPA-nın yay sessiyası Azərbaycan üçün gərgin keçə bilər

yazısı səh.3-də

Vasitəçilərin gizli erməni sevgisinin yeni pərdəarxası

yazısı səh.9-da

"Dələduz professor" - Elbəyi Həsəninin yazısı

yazısı səh.4-də

Bakının "Nəbatat bağı" müəmmalı şəkildə məhv edilir

yazısı səh.12-də

Manatın ucuzlaşması heyvan bazarını da öldürüb - əməkdaşımızın qeydləri

yazısı səh.14-də

Avropa Oyunlarındakı uğurlarımızın sirri...

yazısı səh.3-də

Nazim İbrahimovun iş adamı olan qohumu intihar etdi

yazısı səh.2-də

Pirsağıda Avropa Oyunlarını fürsət bilib dənizi hasarladılar!

yazısı səh.13-də

AKP-MHP koalisiyası reallaşır, ancaq...

yazısı səh.11-də

Ramazan ayının 5-ci günü

İftar 21.31 İmsaq (azan) 4.40 (QMI)
5-ci günün duası: "İlahi, mənə bu gün tövbə və istiğfar edənlərdən, dostların sayılan saleh bəndələrindən qərar ver! Öz məhəbbət və mərhəmətinlə mənə bu gündə Sənə yaxın olan bəndələrindən qərar ver! Ey mərhəmət edənlərin ən Mərhəmətlisi!"
İftar duası: "Allahım, Sənin rızan üçün oruc tutdum, Sənə inandım, Sənə güvəndim. Sənin ruzinlə iftar açır və Sənə təvəkkül edirəm. Ey bağışlayan Allah, günahlarımı bağışla".
ALLAH ORUCUNUZU QƏBUL ELƏSİN!

Azərbaycan şimal təhdidi ilə üz-üzə

PUTİNƏ 50 MİLYARDLIQ

CƏZANIN BAKI "EXO"SU - TƏHLÜKƏ

Qərb-Rusiya münasibətləri daha gərgin mərhələyə girir; Haaqa Məhkəməsinin YUKOS-la bağlı Kremlə kəsdiyi fantastik məbləğli cərimə yeni situasiya yaradıb; Ukrayna ilə bağlı da oxşar qərar gözlənilir; iqtisadi zərbələr alan qəzəbli Moskva onun yanında olmayan ölkələrdən seçim tələb edə bilər...

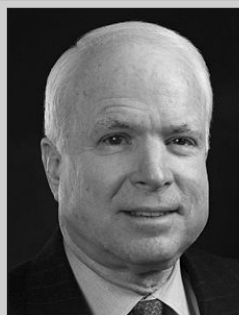

yazısı səh.8-də

Abbas Abbasovla Polad Bülbüloğlunu birləşdirən dəyərlər

Rusiyadakı səfirimizlə "Milyarderlər İttifaqı"nın odioz üzvü arasında əlaqələrə dair yeni şok iddialar var; "Ya Bülbüloğlu könüllü şəkildə Abbasovun təsiri altındadır, ya da Abbasov onu şantaj edir..."

yazısı səh.5-də

Con Makkeyn:
"Rusiyanın növbəti hədəfi Azərbaycandır"

yazısı səh.11-də

Səfər Əbiyevin müavininin işi məhkəməyə göndərilir

yazısı səh.6-da

Mehman Əliyev:
"Onları silkələyib nələri varsa, əllərindən alacaqlar"

yazısı səh.7-də

22 iyun 2015

Hansı Ramazan təqvimi daha doğrudur?

Hər il olduğu kimi, bu il də bütün oruc tutanları narahat edən əsas məsələ imsak və iftar vaxtlarını əks etdirən cədvəllərdəki kəskin fərqlərdir. Bu fərqlər oruc tutanlara imsakı nə zaman bitirib, namazı nə vaxt qılmaq barədə ciddi çətinliklər yaradır. Lakin uzun zaman idi ki, həmin cədvəllər üzrə birbaşa müşahidə aparıb hansının şəri vaxta daha uyğun olduğu barədə açıq mənbələrdə məlumata rast gəlməmişdik, olan məlumatlar isə əsasən ehtimallar üzrə idi.

Lakin dünən facebook sosial şəbəkəsində ilahiyyatçı Emil Rahiloglunun və hətta ayrı-ayrı vaxtlarda bir sıra başqa ilahiyyatçıların müxtəlif təqvimlərdə göstərilən namaz vaxtları arasında fərqləri nəzərə alaraq məsələyə aydınlıq gətirmək üçün dəniz kənarında müşahidə aparması barədə məlumat yayılıb. İslam.az ilahiyyatçı ilə əlaqə saxlayaraq müşahidələri ilə bölüşməsinə xahiş edib.

E. Rahiloglulu bildirib ki, ötən səhər Bilgəh qəsəbəsində yerləşən Kardioloji sanatoriyanın həyatında olub: "Müşahidə aparmaq üçün ora çox münasib yerdir. Böyük ərazidə heç bir maneə yoxdur və dəniz qayalıqlardan aşağıda qalır. Mən və daha bir dindar qardaşımız qayalıqda dayanaraq bir-bir mövcud təqvimlərdə göstərilən vaxtları araşdırdım. Ən çox məşhur "Məsumə" dükanında satılan təqvimdir ki, orda da səhər azanı 04:08 kimi göstərilir. O zaman adi gecə idi. Yəni şəri gecə nəyə deyilsə, onu müşahidə etdik. Havada heç bir dəyişiklik baş vermirdi. Beləcə müşahidələr davam etdi. Ta 04:30-a kimi səmanın fəcri-sadiq görünməli yerində heç bir dəyişiklik baş vermədi. Yalnız 04:40-da müəyyən ağartı hiss edilməyə başladı. Bizim tam yəqinə çatmağımız isə hardasa 6 dəqiqə çəkdi, ağartı isə təcridən yayılmağa başladı. Artıq tam yəqinlik əldə etdik ki, bu fəcri sadiqdir. Bu da hardasa 04:45-də baş verdi. Bundan sonra da təqribən 30 dəqiqə orda qaldıq, günəş təcridən çıxmağa başladı. Bütün bunlar göstərdi ki, QMI-nin yaydığı təqvim reallığı daha doğru əks etdirir. Qeyd edim ki, bəzi ilahiyyatçılardan aldığı məlumatlara görə, məsələn, Hacı Səxavət, Elxan Badkubey və başqaları da apardıqları müşahidələr nəticəsində QMI-nin tərtib etdiyi təqvimiz düzgün olması qənaətinə gəliblər".

Başsağlığı

Milli Strateji Düşüncə Mərkəzinin sədri İsa Qəmbər Arzu Səmədbəyliyə anası Nəbat xanımın vəfatından kədərli olduğunu bildirir, dərin hüznə başsağlığı verir.
 ...
Müsavat Partiyasının başqanı Arif Hacı və partiyanın Divanı Arzu Səmədbəyliyə anası Nəbat xanımın vəfatından kədərli olduğunu bildirir, dərin hüznə başsağlığı verir.
 ...
Rauf Arifoğlu və "Yeni Müsavat" qəzetinin kollektivi Arzu Səmədbəyliyə anası Nəbat xanımın vəfatından kədərli olduğunu bildirir, dərin hüznə başsağlığı verir.

"Elm" tədris mərkəzi

MAGIC LANGUAGES

- Ali məktəblər xarici dillər
  - kompyuter kursları
  - Magistratura - dövlət qulluğu - məntiq
  - 1.C. mühasibat - anbar - bank işi
  - Məktəbə qədər həftədə 5 dəfə
  - Sürücülük kursları (1 aya 100 AZN)
- Ünvan:** 1. «Neftçilər» metrosu 40 mert. R. Rüstəmov-44
 Tel./Faks: (012) 421-10-46; 408-44-43;
 Mob: (055) 660-60-95; (050)203-55-95
- Ünvan:** 2. «İnşaatçılar» metrosu 60 metr. «İran» klinikasının yanı
 Tel./Faks: (012) 434-88-28; 408-44-74;
 Mob: (055) 660-07-05

İranda Avropa Oyunları ilə bağlı narahatlıq

İranda İranın asrın sayıtı iyunun 20-də Bakıda keçirilən 2015-ci il Avropa Oyunlarında Azərbaycanı təmsil edən iranlı idmançılar barədə yazı dərc edib. "İranlıların Azərbaycan Respublikasının bayrağı ilə iftixar dövrəsi vurmağı" başlıqlı yazıda bildirilir ki, iranlı idmançıların bir-birinin ardınca ölkəni tərk edərək Azərbaycana gedib beynəlxalq yarışlarda bu ölkənin bayrağı altında çıxış etməsi və Azərbaycana medal qazanması İran idmanının rəsmiləri üçün bir xəbərdarlıq sayılmalıdır:

"Azərbaycan Respublikasının Bakı şəhərində Avropa oyunlarının birinci dövründə iranlı idmançıların beynəlxalq yarışlarda çıxış edib medal qazanması İran idmanı üçün təhlükə signalı sayılır" - məqalədə bildirilir. (GünAzTV)

Saytın yazdığına görə, Avropa Oyunlarının birinci mərhələsində baş verən maraqlı məqam odur ki, yarışlara

vətəndaşı üçün sevindiricidir. Lakin həmin medal qazanmalar həm də idmanımız üçün böyük bir təhlükə signalıdır. Nigaranlığa səbəb isə bu mühacirlərin gələcəkdə davam etməsi və İranın idman sərəmayələrinin bir-birinin ardınca əldən çıxmasıdır".

İran sayıtı daha sonra yazır: "Bir müddətdir ki, bir sıra idmançılarımız ölkəmizin idman rəsmiləri tərəfindən dəstəklənmədiyi üçün şimal qonşumuzun əlverişli təklifləri qarşısında Azərbaycan Respublikasına mühacirət edərək bu ölkənin vətəndaşlığını alıblar. Onlar azərbaycanlıların onlara təklif etdiyi yüksək əmək haqqı müqabilində bu ölkənin milli komandalarda çıxış edir, Azərbaycanı təmsil edirlər. Azərbaycan Respublikası son illərdə idman sahəsinə böyük sərəmayələr yatıraraq özünü dünya idmanına tanıtdırmaq məqsədilə qonşularının, o cümlədən də İran idmançılarına cəlb etmək üçün pusqu qurub. Milad Beygi və Səbah Şəriati İranın itirdiyi sərəmayələrdir. Bu iki idmançı Azərbaycana mühacirət edərək bu ölkənin Avropa oyunlarında bayrağını yüksəklərə qaldırıblar. Bu isə ölkəmizin idmanı üçün böyük bir təhlükə signalı sayılmalıdır".

□ Cavd TURAN

Azərbaycanlı əhali üçün fəlakət signalı

Urmu gölünü canlandırma mərkəzinin rəisi gölün şərqində yerləşən bağların məhv olması ilə bağlı öz nigarlığını bildirib. İsa Kəlantəri bildirib ki, "bu bağlar duz fırtınalarına məruz qalır və hətta Məlikan və Ədəbşer kimi məntəqələrdə bir çox bağlar təməmilə məhv olub".

O, "Mizan"ın jurnalistinə açıqlamasında bəyan edib ki, belə vəziyyət davam edərsə, bölgədə daha çox bağın aradan getməsinə şəhid olacağıq, Şərqi Azərbaycan Vilayəti digər bölgələrə nisbətən daha çox ziyan görəəcək və bu məntəqədə əkinçilik işləri təhlükə altına düşəcək. Urmu gölü ətrafında isə kənd təsərrüfatı işləri olduqca məhdudlaşdırılıb".

Kəlantərinin sözlərinə görə, "Urmu gölündə suyun səthi ötən ilə nisbətən 6 santimetr yüksəlib. O bu yüksəlişi gölün dibində toplaşan çöküntülər, ötən ildəki yağıntılar və 170-180 milyon kubmetr suyun bəndlərdən buraxılması ilə əlaqələndirib".

□ Cavd TURAN

Nazim İbrahimovun iş adamı olan qohumu intihar etdi

Məşhur iş adamı Hacı İbrahim Nehrəmlinin yaxın qohumu intihar edib. Aznews.az xəbər verir ki, Məzahir Cəfərov adlı həmin şəxs dünən paytaxtın Həsən Əliyev küçəsində yerləşən mənzilində asılmış halda tapılıb.

Məlumatla görə, "Sahil D" MTK-nın direktoru vəzifəsində çalışan M. Cəfərov Hacı İbrahim Nehrəmlinin (həm də Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Nazim İbrahimovun-red.) yaxın silahdaşı olub, eyni zamanda, qardaşı Sahib İbrahimovun tikinti işlərinə nəzarət edirmiş. Onun İbrahimov qardaşlarından birinin qayını olduğu deyilir.

Qeyd edək ki, Məzahir Cəfərovun adı bir müddət əvvəl mətbuatda hallanmışdı. Bildirilirdi ki, tikinti dələduzluğuna, bir mənzilin bir neçə nəfərə satılmasına görə Məzahir Cəfərov həbs edilib, Sahib İbrahimov isə hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən saxlanılıb. Bu hadisə İbrahimovun şəriki İlham Qasımovla apardığı məhkəmə prosesində uduzmasından sonra baş vermişdi. Ali Məhkəmənin qərarına əsasən, İbrahimovun Rövşən Əliyev küçəsində tikdiyi 24 mərtəbəli 4 bina İlham Qasımovla verilmişdi.

Məlumat üçün bildirik ki, bu binaları "Galaxy Palace" şirkəti tikirdi. İstintaq zamanı 8 milyon yeyintinin olduğu aşkarlanmışdı.

Dollarla olan əmanətlərin faizi aşağı salındı

Azərbaycanın kommersiya bankları dollarda qəbul edilən əmanətlər üzrə faiz dərəcəsini kəskin aşağı salıblar.

"Marja"nın məlumatına görə, əhalinin dollar əmanətinə axınının qarşısını almaq üçün xarici valyutada, o cümlədən dollarda yerləşdirilən əmanətlər illik 2-8% dərəcəsi ilə qəbul edilir. Halbuki bir müddət əvvəl banklar manat və dollar hesabı əmanətlərinin faiz dərəcələrini 14%-dək qaldırmışdılar.

Məsələn, hazırda müddətindən asılı olaraq dollar hesabı əmanətləri "Kapital Bank" 2-6,5%-lə, "AccessBank" 3-5%-lə, "Yapı-Redi Bank" Azərbaycan 2-5%-lər qəbul edir. Digər banklar da, xarici valyutada qəbul edilən əmanətlər üzrə faiz dərəcələrini aşağı salıblar.

"Marja"ın banklardan əldə etdiyi məlumata görə, xarici valyutada yerləşdirilən əmanətlər üzrə faiz dərəcəsinin aşağı salınması tövsiyəsi Mərkəzi Bank tərəfindən verilib. Hazırda banklar manatla yerləşdirilən əmanətlərə daha yüksək faiz təklif edirlər. Manat ilə yerləşdirilən əmanətlər bankdan bir müddətindən asılı olaraq 12-16% ilə qəbul olunur.

Qeyd edək ki, əhali devalvasiya ilə bağlı olaraq və manatın ucuzlaşacağından ehtiyat edərək əmanətlərini dollarda yerləşdirməyə üstünlük verir. Mərkəzi Bankın məlumatına görə, banklardakı əmanətlərin 70%-i xarici valyutadadır. Banklar xarici valyutada cəlb etdikləri vəsaitləri xarici valyutada da yerləşdirməlidirlər.

Lakin dollar ilə verilən kreditlərə marağ azaldığından banklar dollarda cəlb etdikləri əmanətləri kredit şəklində verməkdə çətinlik çəkirdilər. İndi dollar əmanətləri üzrə faiz dərəcələrinin azaldılması, manat əmanətlərinin isə yüksək faizlə qəbul edilməsi bankları rahatlaşdırıb.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!

Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz və ya email yazmağınız kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01, 434 01 33

Yazarımız Tofiq Yaqubluya Azadlıq!

Bu gün Avropa Şurası Parlament Assambleyasının (AŞPA) yay sessiyası başlayacaq. Artıq Azərbaycan Milli Məclisinin Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərə rəhbərliyi komitəsinin sədri, AŞPA-dakı Azərbaycan nümayəndə heyətinin rəhbəri Səməd Seyidovun başçılığı ilə parlament nümayəndə heyəti qurumunun yay sessiyasında iştirak etmək üçün iyunun 21-də Fransanın Strasburq şəhərinə səfər ediblər.

Tədbirdə AŞPA-nın Daimi Komitəsi və Büronun fəaliyyəti ilə bağlı hesabat dinləniləcək, Azərbaycanda demokratiya institutlarının fəaliyyəti, Türkiyədə son parlament seçkilərinin nəticələri, Mərakeş parlamenti ilə münasibətlər, Ukraynada münasibətlər zamanı itkin düşmüş şəxslərin taleyi, media etikası və bu sahədə şəffaflığın artırılması, Rusiya Federasiyası nümayəndə heyətinin səlahiyyətləri ilə bağlı məsələlər ətrafında müzakirələr aparılacaq.

Qeyd edək ki, AŞPA həmişə Azərbaycan iqtidarına loyal münasibəti ilə seçilib. İndi Azərbaycan və Avropa Birliyi arasında olan münasibətlərin gərgin olduğu vaxtda AŞPA-nın Azərbaycanla bağlı məsələni gündəliyə daxil etməsi suallar yaradır. Uzun illər loyallığı ilə fərqlənən

Günün içindən

də AŞPA-ya üzv qəbul olunan zaman üzərinə götürdüğü öhdəliklər var ki, keçən 14 ildə yerinə yetirilməyib. Əslində bu müddət ərzində bu problemlərin həll olunmamasında nə qədər hakimiyyətin günahı varsa, bir o qədər

hansı maraqlar dayandığının fərqi olmayıb. Əslində bu müddət ərzində bu problemlərin həll olunmamasında nə qədər hakimiyyətin günahı varsa, bir o qədər hansı maraqlar dayandığının fərqi olmayıb. Əslində bu müddət ərzində bu problemlərin həll olunmamasında nə qədər hakimiyyətin günahı varsa, bir o qədər

AŞPA-nın yay sessiyası

Azərbaycan üçün gərgin keçə bilər

İkram İsrəfil: "Mümkündür ki, sət qətnamə qəbul edilsin..."

Yadigar Sadıqov, İlqar Məmmədov, Fərəc və Sirac Kərimli qardaşlarının və başqa günahsız həbs olunanların azad olunması üçün Müsavat Partiyası olaraq dəfələrlə müraciətlər etdik, amma nəticəsi olmadı. Odur ki, AŞPA-nın sessiyasında Azərbaycanda demokratiya və insan haqlarının vəziyyətinin müzakirəyə çıxarılmasının vacibliyini qeyd etməklə bərabər, hakimiyyətin son iki gündə siyasi məbusların azad edilməsi ilə bağlı addımlar atmasının da vacibliyini vurğulamaq istəyirəm. Bu addım gec də olsa, ilk növbədə, məbusların və ailələrinin, ictimaiyyətin və beynəlxalq aləmin gözləntilərinə müsbət cavab olardı. Eyni zamanda ölkə və təndəşlərinin taleyinin kənar ünvənlərdə müzakirəsinin qarşısı alınardı. Yoxsa mümkündür ki, sət qətnamə qəbul edilsin".

□ Etibar SEYİDAĞA

Müaviyənin vəsiyyəti, Şərq siyasəti

Xalid KAZIMLI

Ərəb xəlifəsi Müaviyə ibn-Süfyan 680-ci ildə ölməyə təvazükləndi. O, öz vəsiyyətində Ərəb xalqını birləşdirəcək bir sülalə qurmaq üçün əmr etdi. Müaviyənin vəsiyyəti, Şərq siyasəti.

Müaviyə onun sözünü kəsir, deyir ki, oğul, vaxtilə mən də bu cür sözlərdən istifadə edib xalqı tovlamışam, sən əbəz yerə bunları mənə demə, çalış hakimiyyətinə qor.

Bu tarixi hadisə bir çox mənbələrdə var. Yeni bu, sonradan düzəldilmə hədis, rəvayət, pritça-filan deyil.

Bu iqtibasdakı vurğu onun üzərinədir ki, Müaviyə vəli-əhd oğlunun onun hüsurunda boşboğazlıq etməsini istəməyib və onu hakimiyyət məsələsində gözüaçıq olmağa çağırıb.

Siyasi nitqlər, açıqlamalar edərkən yüksək materiyalardan, ülvi məqsəd və məramlardan danışaraq xalqın başını tovlamaq ənənəsi Müaviyədən 3-4 min il əvvəl də olub, ondan min il sonra da olub, hətta o söhbətdən 1335 il keçməsinə baxmayaraq, yenə də yaşayır.

Yenə xalqın qarşısına çıxıb o cür danışanlar var, yenə aldananlar, küyə gedənlər olur, həmişə də olacaq. İnsan oğlunun xisləti budur: beynində tutduğunə, ülvi arzularına dair danışanlara mütləq inanmaq istəyir, inanır, umsuq olur, yenə inanır, bir də, bir də...

Siyasətin qaydası budur. Əsrlər dəyişsə də, onun oyun qaydaları dəyişməz. Bu, əsasən Şərqdə belədir. Qərbdə siyasət məsələləri çoxdan elmi-fəlsəfi-hüquqi müstəvi üzərində həll edilir. Elə Qərb dünyasının uğuru da bundadır.

Bizdə isə hər şey Müaviyənin qoyub getdiyi kökdədir. Düşüncə həmin düşüncədir: hakimiyyət hər şeydir, onu nəyin bahasına olursa olsun, qorumaq lazımdır, hakimiyyəti qorumaq üçün bütün yalanlardan, hiylələrdən, zordan istifadə etmək, düşmənlərə (hakimiyyətə iddia edən rəqib deyil, düşməndir) amansız olmaq lazımdır, ala bildiyini almalsan, qova bildiyini qovmalısan, tuta bildiyini tutmalısan, özə bildiyini əzməlisən və s.

Bizdə hakimiyyətə müxaliflik də qoca Şərqdə olduğu kimidir: əgər hakimiyyətdə zalımlarsa, demək, onlara qarşı mübarizə aparmaq müqəddəs işdir. Mübarizəni stimullaşdıran ritorika da bənzərdir: "Xalqın rifahı", "haqq-ədələtin tən-tənəsi", "insanların asudə və firavan yaşayışının təmin edilməsi", "zülümə son qoyulması" və sair və ilaxır.

Təcrübə göstərir ki, Şərqdə bəzən istibdad rejimlərinin süquta uğradılması, zalımların hakimiyyətdən qovulması halları baş verib, ancaq onların yerində başqa bir müstəbidin hakimiyyəti qurulub, köhnə zalımları yeni zalımlar əvəzləyib.

Min illərdir insanlar Şərqdə ideal hökmdar axtarırlar, amma tapa bilmirlər. Bu regionda hakimiyyətdə minlərlə şah, sultan, padşah, kral, prezident olub, içində az-az yaxşı adamlara da rast gəlinib, ancaq heç biri sona qədər adil hökmdar olmayıb, mütləq haqsızlığa, ədalətsizliyə yol veriblər.

Bunları bilib-bilə hakimiyyətdə olan və hakimiyyətə can atan siyasətlərin beləgətli çıxışlarına qulaq asmaq adama mənasız görünür.

Bir siyasi qrupun o birini satqınlıqda, xainlikdə, halaypazanlıqda ittiham edib damğalaması, hər tərəfin özünü imam övliyası, "yeganə xalqçanlı qüvvə" elan etməsi, rəqibi "şeytanın kölesi" adlandırması, onların əsas niyyətlərinin hakimiyyət əldə edərək varlanmaq olduğunu bəyan etməsi, qarşılıqlı düşmənçiliklər və sair və ilaxır yüz il, min il əvvəlki kimidir. Bu regionda Şah Abbasın vaxtında da belə olub, Nadir şahın dövründə də, Şah Qacarın dövründə də.

Bu ölkədə demokratiyanın bərqərar edilməsi yolundakı başlıca problem odur ki, biz Qərb demokratiyasına ənənəvi şərqli tənəkkürü ilə yanaşırıq.

Şərq-müsəlman dünyasının ən demokratik ölkəsi Türkiyə idi, Qərb demokratiyasının standartları ilə, azad seçki yoluyla hakimiyyətə gələn Ərdoğan 12 ildən sonra müstəbidlik eşqinə düşdü, parlament respublikasından prezident respublikasına, faktiki olaraq diktatorluğa keçid etmək istədi, sadəcə, onun planı alınmadı.

Nə qədər ki, belədir, bu ölkədə haqq-ədələt bərqərar olmayacaq. Əsas məsələ düşüncə sisteminin dəyişməsidir. Şərq tənəkkürü təzə isə gündən-günə güclənir, sonu necə olacaq, bilinmir.

Avropa Oyunlarındakı uğurlarımızın sirri..

İdman şərhçisi Natiq Muxtarlı: "Bu yarışma Azərbaycanın hansı idman növlərinə ciddi yatırım qoymalı olduğunu göstərdi..."

Avropa Oyunlarının 10-cu günüdür. İndiyə qədər Azərbaycan idmançıları qazanmış medallar diqqətçəkəndir. 50-dən çox ölkənin iştirak etdiyi yarışmada 33 medalla (14 qızıl, 6 gümüş, 13 bürünce) ikinci sırada Azərbaycan qərarlaşıb. 6 min idmançı arasında bu yerdə olmaq ölkəmiz adına sevindirici haldır.

Artıq bütün Avropa Azərbaycandakı yarışmadan və qazandıığımız uğurlardan danışır. Açıq, oyunlar başlamamışdan önce belə uğur qazanacağımızı inandırıcı görmüştük. Amma reallıq budur ki, yarışma necə ciddi təşkil edilibsə, idmançılar da məsuliyyətlə hazırlanıblar. Doğrudur, Avropa Oyunları başlamamışdan önce, idman mütəxəssisləri ilk üçlükdə olacağımızı proqnozlaşdırırdılar. Artıq buna doğru gedirik. Çünki qarşıdakı oyunlarda da medal qazanmaq şansımız var. Xüsusilə, boks, sambo və güləş yarışlarında. Onu da etiraf etmək lazımdır ki, artıq birincilik şansını bütün ölkələr itirib. Bu yerə daha çox Rusiya yaxındır. Qazandıği 29 qızıl omlaqla 59 medala diqqət yetirsek, şimal qonşumuzun ilk pilləni təmin etdiyini söyləmək mümkündür. Sözsüz ki, yarışlara daha çox idmançı ilə qatılması da Rusiyanın işinə yaradı.

Azərbaycan isə ilk üçlükdə olsa belə, bu, böyük uğur olacaq.

İdman şərhçisi Natiq Muxtarlı da bu qənaətdədir. O hesab

edir ki, doğma meydan amili də böyük önəm daşıyır: "İlk növbədə, medal qazandıığımız idman növlərinə nəzər yetirmək lazımdır. Azərbaycan idman məktəbinin ənənəsi olan idman növlərində uğurlar qazanmışıq. Qızilları taekfando, güləş və karatedə götürmüşük. Təkcə bir qızıl medalımız giminastikadadır. Bu sahədə son zamanlar ölkəmizdə inkişaf mərhələsinə yaşayır. Taekfando və karate sif ənənəsi olan idman növlərimizdir. Azərbaycanın bu qədər qızıl medallar qazanmasında qeyri-adi heç nə görmürəm. Hesab edirəm ki, hələ qızıl medallarımızın sayı artacaq. Çünki qarşıda sambo, cüdo və boks yarışları var. Medallarımızın sayının artması da vacibdir. Medalları ölkələr götürür ki, bu idman növlərində ənənələri var. Tam normaldır. Azərbaycanın bu qədər medal qazanması qanunauyğundur. Planlaşdırırdım ki, Azərbaycan medal sıra-

lamasına görə, ilk onluğu tutacaq. Elə idman növləri var idi ki, Azərbaycanın medal qazanması çox gözlənilirdi. Bu qədər medal qazanacağımızı sensasiya hesab etmək olmaz. Yarışlara salınan idman növlərinə də diqqət yetirmək lazımdır. Həmin idman növlərinin salınması ölkəmizin üstünlüyüdür. Təbii ki, ev sahibi kimi Azərbaycan bu hüququndan yararlanmışdır".

Natiq Muxtarlı hakimlərə heç bir təsir olmadığını da söylədi: "Hər şey göz qabağındadır. Qazandıığımız qələbələrə baxın. Azərbaycanlı idmançılara heç bir tərəfkeşlik göstərilməyib. Hakim səhvlərinin olduğu görünür. Əslində hakim səhvləri bütün idman turnirlərində olur. Ev sahiblərinə simpatyanın olması da başa düşüləndir. Harada idman yarışları keçirilirsə, ev sahiblərinə xüsusi hakimiyyəti olur. Amma Avropa Oyunlarında hakimlərin

azərbaycanlı idmançılara qarşı simpatiya bəslədiyini görməmişəm".

İdman şərhçisi azarkeşlərin də təsir imkanlarından söz açdı: "Əslinə qalsa, azarkeşlər əlavə psixoloji yüklüdür. Məsuliyyət hissi yaradır. Azərbaycan idmançıları ölkədən kənar yarışsalar, daha sərbəst olurlar. Azarkeşlər bir tərəfdən idmançılarımızı ruhlandırır da, digər tərəfdən basqı altında saxlayır. Görünür, azərbaycanlı idmançılar bu psixoloji yükə hazır olublar. Avropa Oyunlarında bir məsələ daha qabarıq göründü. Ölkəmizin yatırım qoya biləcəyi idman növləri artıq bəllidir. Ənənəvi idman növlərinə yatırım qoymalıyıq ki, xeyrini görək. Biz o idman növlərində qələbə qazanırıq ki, Azərbaycana birbaşa bağlıdır. Bununla gələcəkdə daha çox medal qazana bilərik. Avropa Oyunları çox şeydə bizə istiqamət verdi".

Natiq Muxtarlı qarşıdakı günlərlə bağlı proqnozunu verdi: "Bundan sonra Azərbaycan daha bir neçə qızıl medal qazanacaq. Güman edirəm ki, ölkəmiz üçlükdə qalacaq. Lap üçlükdə qalması belə, hətta beşlikdə qalsa, bu, Azərbaycan üçün böyük uğurdur. Çünki inkişaf etmiş Avropa ölkələri arasında ilk beşlikdə qərarlaşmaq, Azərbaycan kimi müstəqilliyini yeni qazanmış, idmanı yeni-yeni inkişaf etmiş ölkə üçün böyük uğur olacaq".

□ Cavanshir ABBASLI

Nazirdən kəndliyə pomidor zərbəsi

Elsad PAŞASOY
epashasoy@yahoo.com

Bölgələrimiz gözəldir, Bakının gecələri kimi... Son həftə ərzində ölkənin şimal-şərq və cənub bölgəsində olduğum zaman bir daha bunu yəqin elədim. Ancaq rayonlara gedəndə kəndlilərin durumu, onların ən müxtəlif məsələlərlə bağlı şikayətini eşidəndə adam gəldiyinə peşman olur.

Kəndlilin də yaxşı yaşamaq, istirahət etmək haqqı var - ən azı ilboyu çəkdiyi zəhmətin müqabilində. Ancaq onların dərdi istirahətlə bağlı deyil, əksəriyyəti hər gün əkin-biçinə gedərkən yanından ötüb keçdikləri bahalı istirahət obyektlərinin də giriş-çığışından xəbərsizdirlər.

Bu insanlar sadəcə, normal işləmək, yaxşı məhsul yetişdirmək üçün yardım istəyirlər. Səlahiyyət sahibləri də onların səsinə eşitməyə borcludur. Çünki paytaxta gətirilən məhsullara görə əliqəbarlı kəndlilərimizə minnətdar olmalıyıq. Amma "quzunun yaxşı yerindən kabab" sifarişi verəndə onu bəsləyən kəndlini yada salıb atasına rəhmət deyənimiz varmı?

Niyə kəndlilin məhsulu dəyərsiz olur, amma ondan alınanların üstünə biriləri dədəsinin də qiymətini qoyub satır, bax, adamları yandıran budur. Qaxda bir kəndli həyətinəki göycə dediyimiz alçanı göstərib dedi ki, gəlib onlardan 50 qəpiyə alır, Bakıda isə 10 manata satırlar. Bu, soyğunçuluqdur, vətəndaş əməyinin istismarı, möhtəklikdir. Elə şərait yaratmaq olar ki, kəndli də normal qazanar, alıcı da istədiyi qiymətə alıb razı qalar. Ancaq dər alça dər deyil...

Görün kənd təsərrüfatında problemlər nə qədərdir ki, ötən həftə kənd təsərrüfatı naziri Heydər Əsədovun İmişlidə "Açıq qapı" keçirdiyini eşidənlər uzaq şəhər və rayonlardan, hətta Şəkiddən də onun yanına axışib. Çünki bu gün kəndli çıxılmazda qalıb, zülmə ekib, amma indi biçməyə kombayn tapa bilmir, yaxud otu dəryazla biçib, onu bağlatdırmağa, daşımağa texnika tapmır. Hələ bunun ardınca şum vurulmalıdır - yenə texnika çatışmazlığı. Üstəlik, toxum, gübrə və kimyəvi preparatlar, suvarma, güzəştli kredit dərdir...

Allah bol məhsul verib, kəndlilər də razıdır, hətta son 7-8 ildə belə bolluğun olmadığını deyirlər. Ancaq bu məhsul sahədə qalıb məhv olur, ot tayaları örüşdə, taxıla həşəratlar daraşır. Rəsmi məlumatlara görə, ölkədə taxılı itkisiz yığmaq üçün təxminən 1000 kombayn lazımdır. Keçən il 300, o biri il 100 kombayn alınıb, kəndli isə kombayn həsrətindədir. Hansı ki, bu illər ərzində xeyli iş görmək olardı.

2015-ci il "Kənd təsərrüfatı ili" elan olunub. Ancaq ili elan etməklə iş bitmir, gərəkdir ki, yerlərdəki problemlər aradan qaldırılsın, kəndlini narahat edən məsələlərin həllinə başlanılsın. Məsələn, kəndlini yetişdirdiyi pomidoru necə satacağı narahat edir. Haqlıdır. Çünki həyətinə 10 qəpiyə alınıb Bakıda on qat bahasına satılır. Deməli, ona məhsulunu normal satmaq üçün şərait yaratmaq məmurun borcudur. Əks təqdirdə, əkinə maraqlı olmayacaq, nəticədə qıtlıq və bahalaşma qaçılmaz olacaq, xaricdən GMO-lar ölkəyə axın edəcək. Cənab Heydər Əsədovsa ondan yardım istəyən kəndlini "A kişilər, mən pomidor satanam?" - deyə yazığı peşman edib, onu nokouta salıb.

Bəlkə də haqlıdır, nazir pomidor satmamalıdır. Amma axı, biz bir qayda olaraq onu Bakıdakı yarmarkalarda görürdük. Əsədov deyib Bakıda yolların ortasında tikilmiş yarmarkaların fəaliyyəti yaxın vaxtlarda bərpa olunacaq. Əslində o yarmarkalarda qazanan yalnız bir qrup işbazdır, kəndli yox. Nazir "qiymət öldürülməsi" işinə baxmamalıdır. Heydər müəllimi Ağsudakı taxıl zəmisində, Şamaxının üzümlüyündə, Lənkərandakı limon sahələrində, Gədəbəyin kartof sahələrində görmək istərdik. Gedib vəziyyəti öz gözləri ilə görsə, kəndlini, fermeri, sağını yerində dinləsə, gözü yolda texnika gözləyən kəndlilin bir stəkan çayını içsə, daha yaxşıdır, neinki Bakıdakı yarmarkaları görməsi. Dərd təkcə pomidor dərdir deyil. Qubalı meyvəsinin, sibirabadlı qarğız-yemişinin, cəlilabadlı çiyələyinin dərdir ilə baş-başdır.

İmkansızlıqdan gileylənən kəndliyə Heydər Əsədovun cavabı belə olub: "Kim kasıbdırsa, Səlim Müslümovun idarəsinə müraciət etsin". Əslində Heydər müəllim elə işləyə bilər ki, vətəndaşlar ünvanlı sosial yardım almaq üçün Səlim Müslümovun qapısını döyməyə ehtiyac görməz.

Ölkədə istifadəsiz torpaqlarla bağlı qanunvericiliyin sərtləşdirilməsi müzakirə mövzusu. Ancaq fakt budur ki, kəndlilin torpağa marağının azalmasının səbəbləri kifayət qədər çoxdur, bəzilərinə yuxarıda yazdıq. Belə davam etsə, Heydər Əsədovun Səlim Müslümovun qəbuluna "göndərdiyi" kasıbların sayı da artacaq.

Korun-korun yanan ocaq "Yeni Müsavat"ın "Milli Şura Putinin "Molodes"ini qazana bildimi" manşeti ilə daha da alovlandı. Həmin yazıda deyilirdi ki, Rusiyanın layihəsi olan Milli Şura I Avropa Oyunlarının açılışına qatılan Vladimir Putinə xoş gəlmək üçün Müsavat Partiyasından fərqli olaraq bu tədbirin açılışına Avropa liderlərinin gəlişini boykota çağırmadı. Bunun müqabilində əlahəzrət Putindən onlara "molodes" düşür...

Elbəy HƏSƏNLİ

Milli Şura sədri Cəmil Həsənlı həmə "Yeni Müsavat" a qarşı əks-hücum keçdi. AXCP də "aydan arı, sudan duru" professorun müdafiəsi üçün bütün imkanlarını hərəkətə gətirdi. Müsavat Partiyasının yeni rəhbərliyi yaxasını dərhal geriye çəkdi və partiya bu dəfə də "Yeni Müsavat"ı qaragüruhla savaşa tək qoydu...

Qarşılıqlı ittihamlar Rauf Arifoğlunun "Professorun pula tüpürməliyi..." köşəsindən sonra yeni mərhələyə yüksəldi. Bu vaxta qədər mətbuatda Milli Şuranın sədri haqqında belə işfəadici bir şey yazılmırdı.

Onu da qeyd edim ki, "Professorun pula tüpürməliyi..." yazısında söhbət mərhum Elmar Hüseynovun qətli ilə bağlı xüsusi bir epizoddan gedir. İstintaq 2006-cı ildə qəfildən həmin qətlin sifarişçisi kimi Fərhad Əliyevi önə verməyə cidd-cəhd göstərdi. Bu isə o demək idi ki, onsuz da dörd divar arasında olan eks-nazir medianın dəstəyini birdefəlik itirəcək, üstəlik, xalqın nifrətini qazanacaqdı. Ona görə də bu yalan ittihamın ayaq tutub yeriməsinin qarşısını almaq üçün Fərhad Əliyevin ailəsi məhz onun türmədən verdiyi təlimatla səxavətlə mediaya, ictimai dəstəyə, xaricdən vəkillər tutmağa pul paylamağa başladı. Onsuz da F. Əliyevə dəstək verən çevrə üstünə də pul almağa başladı və çox da məmnun qaldı.

Xüsusi qərargah quruldu. Fərhad Əliyevin hüquqlarını müdafiə komitəsi yaradıldı və bu işin başına deputat Cəmil Həsənlı gətirildi. Yüksək qonrorarla, təbii ki.

Ölkədə tanınan ziyallardan, qəzetlərdən, partiyalardan, hüquq müdafiəçilərindən Fərhad Əliyevə dəstək istəndi. Həm də qarşılığında yüksək məbləğdə ödənişlə. Yeni dəstəyi satın almağa başladı Əliyev qardaşlarının ailə üzvləri.

Bu müdhiş alveri isə indi özünü "təmiz adam" adlandıran, hər kəsə əxlaq dərri verən deputat Cəmil Həsənlı icra etməyə başladı. Və hər iki tərəfdən - həm redaksiyalardan, siyasi partiyalardan, hüquq müdafiəçilərindən, həm

"Dələduz professor"

kəridən əl çəkən deyil. Yəni ayaq bir dəfə sürüşdü, məsələ bitir.

Cəmil Həsənlı özünü Müsavat Partiyasına canıyanan kimi göstərir. Guya bu möhtərəm zat Müsavat Partiyasını - 20 il can qoyduğum təşkilatı məndən çox sevdi. O tərəfdən isə... Müsavat Partiyasının yeni rəhbərliyi Cəmil Həsənlıyə xəbər göndərir ki, biz də Milli Şuranın "Məhsul" stadionunda keçirdiyi etiraz aksiyalarında iştirak etmək istəyirik. Bizim professor buna cavab olaraq bilirsiz nə deyib? Tribunada yerlər artıq tutulub, çıxış edənlərin də siyahısı hazırdır. Sizləri oraya əlavə etmək mümkün deyil. Yəni əməkdaşlıqla bağlı təşkilata rədd cavabı verən bir dələduz özünü bicliyə qoyaraq indi Müsavat Partiyasını məndən qoruyur. Həyasızlığa baxın, e!

Bir məqamı da vurğulayım. Milli Şura yaranan ilk gündən bildirmişəm ki, bu, Rusiyanın layihəsidir. Özü-nüz düşünün, Rusiyada yaşayan azərbaycanlı milyarderlər bir araya gəlib Milli Şuraya dəstək vermədimi? Rusiya avtoritar bir rejimə sahib ölkədir. Belə ölkələrdə bu qədər milyarderi (özü də bir-birilə qanlı-bıçaq olan azərbaycanlıları) bir araya yalnız prezident Putinin siyasi iradəsi gətirə bilərdi. Yoxsa həmin adamlar heç vaxt, xüsusən xorla Azərbaycanın siyasi həyatına müdaxilə etməyə cəsarət göstərməzdilər.

Allah Süleyman Dəmirələ rəhmət eləsin. Onun yaddaşlarında qalan fikirlərindən biri də belə idi: "Bu gün yuyulmuş camaşırın dünyanın Günəşi ilə qurutmaq olmaz". Biz isə hələ də təkidlə Azərbaycanın bugünkü problemlərini dənənkə dələduzların əli ilə həll etməyə çalışırıq. Amma nahaq yere. Belələri ilə çoxdan vidalaşmaq lazımdır. Azərbaycanın gələcəyini dələduzlar yox, namuslu adamlar müəyyən etməlidir. Mən buna əminəm.

də Fərhad Əliyevin ailəsindən bu xidmətlərin müqabilində pul qoparırdı... Özü də bütün tərəfləri aldadaaraq.

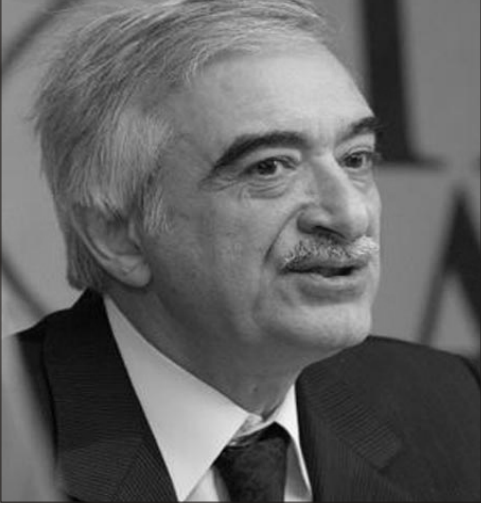
Bu barədə Rauf Arifoğlu özünün köşəsində işarələrlə yazıb. Köşədən belə anlaşılır ki, professor onun yanında kəndçi qaydasında, barmaqlarını tüpürçəyi ilə isladib 50 min manatı sayıb və üstəlik, "paçka" basıb. Fərhad Əliyevin qardaşının redaksiyaya ödəmək üçün ona verdiyi 50 min manatı hər "paçka"dən 13 dənə 100-lük götürərək 50 min dollar məbləğində kiçildib. 65 ədəd yüzlüyü də elə baş redaktorun yanındaca, penceyinin qoyun ciblərinə soxuşdurub.

Məndə olan məlumatlara görə, Cəmil Həsənlı 50 min manatlıq məbləğə "Azadlıq" qəzetinin redaksiyasında da olub. Digər qəzetlərə bir qədər az məbləğ gedib.

Mümkündür ki, Rauf Arifoğlunun təsvir etdiyi mənzərələri onun "Azadlıq"dakı həmkarı da müşahidə edib. Bu gün isə "Yeni Müsavat"ı söymək üçün Cəmil Həsənlıyə tribuna verən "Azadlıq" özünü elə aparır ki, guya Cəmil Həsənlının yalanlarına səmimi qəlbədən inanır.

Dünyanın işinə bir baxın, dələduz-professor arada mənim də adımı dilinə dolayıb və görün nə yazıb: "Kimə sirdir ki, bu gün Elbəy Həsənlını Müsavat Partiyasının üzünə qaldıran Rauf Arifoğlu, hacı Raufdur. Bütün bu vəsiqə hay-küyünün, arayıq qalmaqalının arxasında nələr da-

yanır? İlk növbədə partiya təzyiq edib onu hakimiyyətin yedəyinə gətirmək, dialoq güruhuna qoşmaq, yüz ilin siyasi təşkilatını hakimiyyətin əlavəsinə çevirib simasızlaşdırmaq. "Yeni Müsavat"ın başladığı çirkin oyunlara reaksiya verməyimiz məhz bununla bağlıdır".

yadakı hörmətli diaspor nümayəndələrimizi nəinki tədbirlərə dəvət etmirlər, etnik ermənilərin belə sərbəst şəkildə nahar etdiyi Səfirliyin "Qonaq evinin" yeməxanasından belə qovurlar.

Daha bir fakt. 29 may tarixində Azərbaycan səfirliyinin iştirakı ilə Dövlət Dumasında "Azərbaycan və Rusiyanın müasir zamanda iqtisadi, maliyyə, siyasi və sosial əlaqələndirmə aspektləri" mövzusunda dəyirmi masa keçirilib. Bu tədbirdə Azərbaycan diasporunu Azərbaycanlıların Moskva milli-mədəni muxtariyyəti Şurasının sədri, Abbas Abbasovun həmrəyi Ağadadaş Kərimov təmsil etmişdi. Bilməyən-

və tərəfdarlarının fəaliyyəti nəticəsində Rusiyada yaşayan azərbaycanlıların imici və adı batır.

Səfirliyin Azərbaycan vətəndaşlarına qarşı apardığı fəaliyyət, sözsüz, Abbas Abbasova da sərf edir. Səfirliyin binası qabığında azərbaycanlılarla kobud davranma faktları, hər cür arayıf və sənədlərə görə tutulan, dövlət rüsumunu qat-qat aşan rüşvət-xorluq, süni ləngimələr insanlarda Azərbaycanın rəsmi nümayəndəliyinə qarşı narazılıq yaradır. Bu da öz növbəsində Abbas Abbasova vətəndaşların tarixi vətəninə qarşı hissləri ilə oynamaq və öz sıralarını artırmaq imkanını verir. Belə təəssürat yaradılarkən, onları tarixi Vətənləri ilə əlaqələndirən və Rusiya cəmiyyətinə inteqrasiyaya kömək edən möhkəm və işlək diaspor lazımdır. Lakin bu gün ÜAK-in icra aparatı və səfirlik bu cür diaspor yaratmaq üçün köməklik etməkdən uzaqdırlar.

Bu gün Azərbaycanın Rusiyadakı xarici siyasəti cənab Bülbü-

Son zamanlar mətbuatda Azərbaycanın Rusiyadakı səfiri Polad Bülbüloğlu ilə baş nazirin keçmiş 1-ci müavini, "Milyarderlər İttifaqı"nın odioz üzvü Abbas Abbasov arasında əlaqələr barədə çoxsaylı iddialar ortaya atılıb. Bu iddialara hələlik səfirin reaksiyası bəlli deyil. Ancaq fakt budur ki, Rusiyada azərbaycanlı diaspor və səfirliyin fəaliyyəti ilə bağlı ciddi şikayətlər və ittihamlar qalmaqdadır. Rusiyada yaşayan həmyerlilərimizdən biri redaksiyamıza Polad Bülbüloğlu-Abbas Abbasov əlaqələri, həmçinin diaspor daxilindəki vəziyyətlə bağlı məqalə göndərib. Onu xırda düzəlişlərlə təqdim edirik:

Azərbaycanın Rusiyadakı diasporu hazırda çətin bir zamanda keçir, daha dəqiq desək, dərin bir böhran yaşayır. Sırr deyil ki, Rusiyada fəaliyyət göstərən Azərbaycan diaspor təşkilatlarının böyük bir qismi amorf təşkilatlara çevrilib və ayrı-ayrı insanların şəxsi maraqlarına xidmət edir. Bu gün problemin mərkəzində isə Rusiya azərbaycanlılarının milli-mədəni muxtariyyəti "AzerRos" dayanır. Abbas Abbasovun oynadığı siyasi oyunlar səbəbindən son zamanlar "AzerRos"un ətrafında ciddi fəsadlar baş verib. Onun özü isə Rusiya azərbaycanlıları arasında əsas münasibətə çevrilib, diaspor üzərində liderlik iddiaları diasporun böyük hissəsinin ondan üz döndərməsi ilə nəticələnib. Bəs o zaman Abbas Abbasov nəyə və ya kimə arxalanır?

Məsələ burasındadır ki, "AzerRos"dakı böhran bir gündə və bir problemlə bağlı əmələ gəlməyib. 2014-cü il ərzində azərbaycanlılar tərəfindən Rusiya hakimiyyət orqanlarına və Azərbaycanın Rusiyadakı səfirliyinə çoxsaylı şikayətlər ünvanlanıb. Bir çox azərbaycanlılar Azərbaycan vətəndaşı olan Abbas Abbasovun Rusiya ictimai təşkilatının işlərinə müdaxilə etməsindən, onların haqlarını pozmasından, şəxsi mənafeyi naminə özü tərəfindən idarə olunan adamlar vasitəsi ilə "AzerRos"dan istifadə etmə cəhdlərindən gileyləniblər. Bu cür çoxsaylı narazılıqların fonunda təşkilatın ilk rəhbəri Söyün Sadıqov dövrüyyəyə girib. Daha sonra qərara gəlinib ki, yeni qurultay keçirilsin. Abbas Abbasov və tərəfdarlarının müqavimətinə, maneçilik törətməsinə baxmayaraq, növbədənkenar qurultay baş tutub. Qurultayda Rusiyanın 40-dan çox regionundan Abbasova qarşı çıxış edən nümayəndələr iştirak ediblər. Bu məsələdə Azərbaycanın Rusiyadakı səfirliyinin yaranmış vəziyyətə münasibəti sual doğurur.

Məsələ ondadır ki, səfirlik diaspor daxilindəki vəziyyətə, ümumiyyətlə, reaksiya verməyib. Qurultaydan öncə və sonrakı çıxışlarında Sadıqov defələrlə Polad Bülbüloğluna açıq şəkildə

Abbas Abbasovla Polad

Bülbüloğlunu birləşdirən dəyərlər

Rusiyadakı səfirimizlə "Milyarderlər İttifaqı"nın odioz üzvü arasında əlaqələrə dair yeni şok iddialar; "Ya Bülbüloğlu könüllü şəkildə Abbasovun təsiri altındadır, ya da Abbasov onu şantaj edir..."

müraciət edərək, onu "AzerRos"da "baş verən özbaşnalığa son qoymaq üçün məsələyə müdaxilə etməsini, Abbasovun kirli oyunlarına və təşkilatın qeyri-qanuni işğalına qarşı çıxmış həmyerlilərimizi dəstəkləməyə" çağırıb. Lakin səfir bu məsələyə reaksiya verməyib. Bundan sonra Söyün Sadıqov P.Bülbüloğlunu A.Abbasovla birgə olmaqda ittiham edib.

Polad Bülbüloğlunun qəribə laqeydliyi belə düşüncələrin yaranmasına əsas verir ki, səfir ya öz köhnə dostunu dəstəkləyir, ya da hansısa səbəbdən ondan çəkinir. Ya könüllü olaraq Abbasovun təsiri altındadır, ya da Abbasov onu şantaj edir.

Bunu səfirin reaksiyalarından da hiss etmək olar. Məsələn, 2014-cü ilin 24 dekabrında "Ukrayna" mehmanxanasında Azərbaycan səfirliyinin və Ümmurusiya Azərbaycanlılar Konqresinin (ÜAK) təşkilatçılığı ilə Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Gününə həsr olunmuş tədbir keçirilib. Bu ərəfədə "AzerRos" daxilində qarşıdurma, diaspor daxilində Abbasovun siyasəti ilə bağlı narazılıq artıq ictimailəşib. Lakin bütün bunlara baxmayaraq, tədbirin əsas qonaqları Abbasovun təyin etdiyi "AzerRos"un yeni prezidenti Asif Məhərrəmov, Abbasovun əlatısı Nəşib Nəbioğlu, Abbasovun ideoloqu və sağ əli Natiq Ağamirov, onun sağ tərəfdarı Rafael Babayev və digərləri idi.

20 Yanvar - "Qara yanvar" Azərbaycan xalqının böyük faciəsi münasibəti ilə səfirlik binasında keçirilmiş anma mərasimində Səfir Polad Bülbüloğlu çıxış edib. Rusiya azərbaycanlıları adından isə səfirə bərabər Abbasovun köməkçisi, daha sonra isə Abbasovun təşkilatında vitse-prezident vəzifəsinə təyin edilmiş Nəşib Nəbioğlu çıxış edib. Qeyd etmək lazımdır ki, tədbirdən 3 gün öncə, 17 yanvar tarixində A.Abbasovun təxribatları nəticəsində "AzerRosun" növbədənkenar qurultayına toplanmış 200-dən

çok azərbaycanlı RF hüquq-mühafizə orqanlarının təzyiqlərinə məruz qalmışdılar. Bütün bunlara baxmayaraq, Abbasovun tərəfdarları 3 gündən sonra tədbirdə səfirliyin dəvəti ilə ön cərgələrdə yer almışdılar.

27 may tarixində Azərbaycan səfirliyinin və ÜAK-in birgə təşəbbüsü ilə "Bakı" kinoteatrında təşkil edilmiş film nümayişində Abbas Abbasovun çoxsaylı tərəfdarları səfirliyin verdiyi xüsusi dəvətnamələr əsasında iştirak ediblər. 28 may tarixində "Yevropeyskiy" ticarət-əyləncə mərkəzində Azərbaycanın Respublika Günü münasibəti ilə keçirilmiş tənənlə tədbirə Abbas Abbasovu təqdim edən, ona qarşı çıxış edən diaspor fəalları səfirin xüsusi göstərişi ilə zala buraxılmayıb. Rusiyanın azərbaycanlı ziyalıları, incəsənət xadimləri, yazıçılar, şairlər, rəssamlar, gənclər təşkilatlarının nümayəndələri, bir sözlə Abbas Abbasovun fəaliyyətinə qarşı çıxan hər kəs bu dövlət əhəmiyyətli tədbirə buraxılmayıb.

"Şəhriya" ədəbi-mədəni cəmiyyətinin üzvləri ziyalıların nə üçün artıq səfirliyin tədbirlərinə dəvət olunmadıqları ilə maraqlandıqda səfirliyin diaspor məsələləri üzrə müşaviri Aqşin Əliyev bildirib ki, bu, səfirin xüsusi göstərişidir. Səfirliyin müşavir-əlcisi Asef Mehdiyev isə bildirib ki, artıq səfirin göstərişi ilə Azərbaycan diasporunun bir çox nümayəndəsinə qarşı qəti tədbirlər görülmüş və sanksiyalar tətbiq edilib. Ancaq eyni zamanda tədbirin fəxri qonaqları qismində tədbirdə "AzerRos"un Ağsaqqallar şurasının üzvü və "Azərbaycan konqresi" qəzetinin redaktoru Rüstəm Arifcanov, Abbas Abbasovun əməkdaşı, onun sağ əli, diaspor üzrə "mütəxəssis" - Nəşib Nəbioğlu, "AzerRos"un Korolyov şəhəri üzrə nümayəndəsi Şamil Vəliyev, Tamilla Şixməmmədova və Abbasovun himayəsində olan digər şəxslər iştirak ediblər.

Bundan əlavə, Podmoskov-

lərin nəzərinə çatdırmaq lazımdır ki, Ağadadaş Kərimov Ayaz Müttəlibovun yaxın dostudur. Vaxtilə o, Rusiyadakı müxalifət düşərgəsinə rəhbərlik edib və Müttəlibovla birlikdə Heydər Əliyevə qarşı çıxışlar edib.

Bu faktlarla tanış olduqda Bülbüloğlunun Abbasovla bir qayıqda yer aldığı və onları adi dostluqdan əlavə nəse birləşdiriyini söyləyən Söyün Sadıqovla istər-istəməz razılaşırsan. Azərbaycanlıların vətəndaşlıq hüquqlarını, milli-mədəni və ictimai maraqlarını qorumaq məqsədilə yaradılan ÜAK həmin maraqları lazımlı gəldikdə niyə qorunmadı? Bəlkə bu, ÜAK-ın aparat rəhbəri İlqar Hacıyev Abbas Abbasovla birgə olduğuna görədir?

Natiq Ağamirov Abbas Abbasovun və İlqar Hacıyevin yaxın dostudur. Məhz o, Polad Bülbüloğlu və İlqar Hacıyevlə birgə Söyün Sadıqovla Abbasovla tanış edib, Abbasovun namizədliyini Rusiyanın Azərbaycan diasporu lideri vəzifəsinə təklif edib. Məhz Natiq Ağamirov səfir və Abbasovla birgə ÜAK-ın keçmiş icraçı direktoru Mikayıl Hüseynovu tutduğu vəzifədən azad etmiş və onun yerinə əlaltlarından olan İlqar Hacıyevi təyin ediblər. Həmçinin, Natiq Ağamirov vəsiyyəti ilə Abbas Abbasov mütəmadi səfir Eldar Həsənovla əlaqədədirlər.

26 fevral tarixində, Xocalı soyqırımının ildönümü günündə Rusiyanın ermənilər birliyi Moskva və ölkənin digər şəhərlərində keçirilən konsertlər zamanı səfirlik, ÜAK və Abbas Abbasovun harada idilər? Həmin konsertlərdə səfir Polad Bülbüloğlunun yubileyində öncə Rusiya estradasının ulduzları, onun çoxsaylı dostları da çıxış ediblər. Birgə sözlərlə ermənilərin Azərbaycana qarşı uydurma təbliğatına qarşı əks-təbliğət həyata keçirmək əvəzinə, özlerini ağsaqqal adlandıran azərbaycanlılar, Rusiyanın Azərbaycan diasporunun dağıdılması ilə məşğuldurlar. Abbasovun, onun yaxınları

nir ki, Polad Bülbüloğlu və ÜAK-ın icraçı direktoru İlqar Hacıyev Abbas Abbasov tərəfindən ictimai təşkilatın qanunsuz saxlanmasına qarşı çıxış edən diasporumuzun çoxsaylı hörmətli nümayəndələrinə yönəldilmiş hərə-

lərlə birləşərək tam unudulub, bunun əvəzinə o, "AzerRos"u "cib" təşkilatına çevirən Abbas Abbasovun çirkin siyasi oyunlarına qarşı çıxış edən diasporun fəaliyyətinin dağıdılması ilə məşğuldur.

MEHDİ

Siyasətin daha bir səhifəsi çevrildi...

Hüseyinbəla SƏLİMOV

Bəli, Türkiyə S.Dəmirəllə vidalaşdı. Açıq desək, bu qədər təm-təraq gözləmədik. Hərçənd, özümü zə hesab verirdik ki, ölkə nəinki sabiq prezidentlə, həm də son əlli ildə onun siyasətində böyük rol oynamış böyük bir siyasətçilə vidalaşır...

Azacıq şübhəli olmağımızın səbəbi isə o idi ki, mərhum Dəmirəl həmişə bir az mübahisəli siyasətçi olmuşdu...

Amma bu 13-14 illik hakimiyyəti dövründə hakim AKP çox köhnəlmiş və bir az yaddan çıxmış, unudulmuş qovluqları qaldırdı, dövlər çevrilişlərinə, tətəlümlü siyasi illərə yenidən baxmağa cəhd etdi. Əgər Dəmirəllə də bağlı bu sənədlərdə bir şey olsaydı yəqin ki, o, dərhal işıq üzü görərdi...

Bütün hallarda aydın idi ki, ölkə böyük bir dövlət adamı ilə vidalaşır. Belə adamlar yalnız böyük dövlətlərdə olur. Onlar ölkənin və dövlətin təəssübünü çəkənlərdir və bu adamlar özlərlə haqq dünyasına həm də böyük sirlər aparırlar...

Biz rəsmi Bakının da S.Dəmirəllə vidalaşma mərasimində çox yüksək səviyyədə təmsil olunacağını gözləyirdik. Amma səhv etmirəmsə, ölkə həmin bu tədbirdə parlament başçısı səviyyəsində təmsil olundu...

Halbuki S.Dəmirəl Azərbaycan siyasətinə də biganə və etinasız deyildi. Əksinə bu siyasətin formalaşmasında bəlkə də ən çox rol oynayanlardan biridi və bununla güman edirik ki, kimsə mübahisə etməz...

Ötən dəfə olduğu kimi, biz yenə də bu məsələnin detallarına varmayacağıq və hesab edirik ki, bunun üçün S.Dəmirəlin öz müsahibələrini izləmək yetərlidir...

Qəraz, böyük siyasətin daha bir səhifəsi çevrildi. Nələr yazılmışdı o səhifələrdə, kimlərin adı düşmüşdü o səhifələrə? Bunlar artıq bir tarixdir və bu dünyanın yazılmamış qanunlarından biri də budur ki, siyasətçilər daim susmağa çalışır, tarixçilər və siyasətşünaslar isə, əksinə hər şeyi eşləməyə və hətta ən ağır səhifələrdə belə nəşə axtarmağa cəhd edirlər...

Yadda nə qalacaq? Şlayapa tutan əlini yuxarı qaldıran və kütləni hərərlətlə slamayan böyük bir siyasətçi... Böyük siyasətçilərin hətta jestləri də maraqlı və heyrət doğurur. Bu jestlər sanki onların identifikasiya kartıdır...

Min siyasətçinin içindən Yasir Ərəfatı seçmək mümkün idi. U.Çerçill heç kime və heç bir standart siyasi obraza bənzəməzdi-mənəli və bir az da ironik gülüş və əlində tutduğu siqar...

Elə S.Dəmirəl də yaddaşlarda belə qalacaq. Bəli, bir əlində şlayapa tutmuş və sanki kütləni hərərlətlə salamlamaq üçün barmaqları üstünə qalxmış bir tribun kimi...

O, da həyatdan qalib kimi getdi-siyasi olimpin bütün pillələrini adladı və onun zirvəsinə qalxdı...

Bəli, bir daha deyirik ki, o, həyatdan qalib getdi. Qalibləri isə mühakimə etmir və onları sadəcə, ehtiramla yola salırlar...

Ölkə... Bəli, ölkə isə yaşamalığıdır. Ölkə tikilməli və qurulmalıdır. Bu artıq Dəmirəlin işi deyil. Bunu həyatda olan və daha cavan siyasətçilər etməlidirlər.

Onlar da aciz deyillər. Amma yaman çətinə düşüblər. Son seçki göstərdi ki, insanlar parlament idarəçiliyinin tərəfindədir. Düzdür, bu, bir qədər dolay yolla edildi. Amma hakim partiya mütləq səs almada, demək, camaat bunu təqdir etmədi, istəmədi...

Əvvəldə dedik ki, S.Dəmirəl bir qədər mübahisəli siyasətçi idi. Amma birçə dəfə olsun belə, bu mübahisəli siyasətçinin ağına özünün səlahiyyətlərini artırmaq, ölkənin konstitusion quruluşunun əsaslarını dəyişmək fikri gəlmədi. O, ölkə konstitusiyasına və parlament idarəçiliyinə sadıq qaldı...

Bununla fərqli düşüncələri suçlamırıq. Görünür, onların da arqumentləri yox deyildir və bu məsələni təkçə öz maraqları üçün qaldırmayıblar...

İndi isə ölkə koalisiya formulu axtarışındadır. Ola bilər ki, hətta erkən seçkilər olsun və ölkə təkrar seçkilərə qatılsın...

Amma hələki axtarışlar və danışıqlar gedir. Prinsipçə, hakim partiyani çıxmaq şərtilə digər partiyalar təkrar seçki istəmir. Həm də onlar siyasi sistemin dəyişməsinə razı olmazlar...

İndi parlament partiyaları şərtlərini deyib və necə deyər, bunun cavabını gözləyirlər...

Maraqlıdır, şərtlərdə ölkənin siyasi sistemi ilə bağlı nəşə varmı? Təəssüf ki, bununla bağlı heç nə məlum deyil. Şərtlər şərh olunmur. Görünür, bu danışıqların gedişinə maneə olmağı üçündür...

Hər halda, yaxın vaxtlarda çox məsələlərə aydınlıq gələcək. Seçki ərəfəsində bir şeyi də yazmışdıq ki, prezident R.T.Ərdəğan hamının, bütün Türkiyənin də prezidenti olmağı öyrənməlidir. Öyrənə biləcəkmiz?..

Beynəlxalq Bankdan iri məbləğlərdə kredit borcu olan oliqarxların işi üzrə həbslərin ikinci dalğası başlayıb. Virtualaz.org saytının əldə etdiyi məlumata görə, bir müddət ölkənin dərman bazarında əsas oyunçu hesab edilən "Riyad-Farm" MMC-nin prezidenti Həsən Şərifov yenidən DİN-in Baş Mütəşəkkil Cinayətkarlıqla Mübarizə İdarəsinə çağırılıb və həbs olunub.

Onun barəsində ötən həftənin cümə günü Nərimanov Rayon Məhkəməsi tərəfindən 3 aylıq həbs qətimkan tədbiri seçilib. Məhkəmədəki mənbələrdən məlum olub ki, iş adamına Cinayət Məcəlləsinin 178.2-ci (iri məbləğlərdə dələduzluq) maddəsi ilə rəsmi ittiham irəli sürülüb.

Xatırladaq ki, Həsən Şərifov və "Riyad-Farm"ın icraçı direktoru Aqil Quliyev Beynəlxalq Banka kredit borcu olan oliqarxların kütləvi həbsi kampaniyasında saxlanılıb. Daha sonra H.Şərifov banka borcun bir hissəsinin ödənilməsi şərti ilə sərbəst buraxılıb. Lakin belə görünür ki, istintaqla anlaşma pozulub və iş adamı bu dəfə rəsmi ittihamla üzleşərək barəsində həbs qərarı çıxarılib.

Məlumata görə, "Riyad-Farm"ın Beynəlxalq Bank qarşısında cəmi 24 milyon dollarlıq kredit öhdəlikləri var. Bu öhdəliklərə şirkətin Almaniyanın "Kommerzbank" bankından Azərbaycan Beynəlxalq Bankının zamanəti ilə aldığı 14 milyon dollar kredit və Sahibkarlığa Kömək Milli Fondundan alınan 10 milyon dollar kredit daxildir.

Qeyd edək ki, Beynəlxalq Bank Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun müvəkkil bankı kimi "Riyad-Farm"ı kredit ayırır. Həmin kreditlərin ödənilməsi müddəti 2017-2019-cu illərdə bitir. "Riyad-Farm" MMC hazırda faktiki olaraq müflis durumdadır.

Oliqarxların həbsinin ikinci dalğası başladı

"Riyad-Farm" prezidentindən sonra növbə kimin olacaq? **Ekspert:** "Yalnız inzibati yollarla bu problemi səmərəli, itkisiz həll etmək çətinidir..."

dadır, şirkətin 3300-ə yaxın apteki fəaliyyətini dayandırır, özü dərman bazarındakı mövqelərini itirir.

İqtisadçı ekspert Natiq Cəfəri hesab edir ki, iş adamlarının həbsi davam edəcək və bu prosesin ölkənin sosial-iqtisadi heyatına təsirləri olacaq: "Belə bir gözlənti var idi ki, Avropa Oyunları zamanı bu cür həbslər dayanacaq və oyunlar bitdikdən sonra həbslər olacaq. Lakin belə görünür ki, vəziyyət o qədər kritik həddədir ki, hətta Avropa Oyunlarının başa çatmasını da gözləmir. Beynəlxalq Bankdan götürülən vəsaitlərin geri dönüşü ilə bağlı problemlər bu gün qalmaqdadır. Ona görə də digər addımlar-dansa məhz həbslər yolu ilə vəsaitlərin geri qaytarılmasını effektiv sayırlar. Hesab edirik ki, bu, o qədər də yaxşı hal deyil. Çünki müəyyən fəsadları olacaq".

Ekspert vurğuladı ki, Azərbaycanda iş adamlarının böyük əksəriyyəti iri çaplı məmurlarla əlaqəlidir və böyük şirkətlərin iri çaplı məmurlar böyük məbləğlərdə kredit götürmək, böyük biznes qurmaq üçün bankla bağlı iri və orta iş adamlarına qarşı çoxlu sayda cinayət işinin açılması əslində yazılmamış qaydaların da pozulması ilə nəticələndi. İş adamları hansısa biznes quranda reallığı başa düşürdülər və bildirdilər ki, qəyyumluq prinsipi ilə iş qurmadan mümkün deyil. Hər hansı şəxs böyük bir iş qurarkən hansısa iri çaplı məmurun qəyyumluğu altında fəaliyyət göstərirdi. Bu, qanunvericilikdə olan boşluqları əvəz edirdi. Yeni mülkiyyət toxunulmazlığı qərantiyası verirdi, məhkəmələrdə hər hansı problemin yaranmayacağına qarant rolunu oynayırdı. İndi bu "ənənəvi sxem" də pozuldu. Bu da iş adamlarında ciddi əndişə yaratdı. Hətta Beynəlxalq Bankla əlaqəsi olmayan orta sahibkar sinfi də öz biznesini hər an itirəcəyindən və ya həbs edilə biləcəyindən əndişələndi vəsaitlərini Azərbaycandan çıxarmağa başladı. Rəsmi statistik məlumatlar göstərir ki, ilin əvvəlindən Türkiyə və Gürcüstanda Azərbaycan kapitalının həcmi xeyli dərəcədə artıb. Bu, həmin ölkələrin rəsmi statistikasındır. Bu, birbaşa olmasa da dolayısı ilə onu göstərir ki, ölkəmizdə iş adamları öz vəsaitlərini Azərbaycandan çıxarmağa üstünlük verirlər. Çünki qərantiya olmadığı qənaətinə gəliblər. Ona görə də belə həbslərin genişlənməsi iş aktivliyini, biznesə zərbə vurur, nəticədə iş yerləri azalır, bağlanır. Şübhəsiz ki, həbs olunan adamlar dövlətin pulunu qaytarmalıdır. Ancaq mən hesab edirəm ki, bu vəziyyətin yaranmasına gətirib çıxaran səbəbləri öncə aradan qaldırmaq daha yaxşı olar. Ciddi islahat paketi hazırlanıb tətbiq olunmalıdır. Yalnız inzibati yollarla bu problemi səmərəli, itkisiz həll etmək çətinidir. İri şirkətlər bağlandıqca insanlar işsiz qalır, kiçik şirkətlər də bağlanılır".

□ Etibar SEYİDAĞA

Səfər Əbiyevin müavinininin işi məhkəməyə göndərilir

Müdafiə nazirinin keçmiş müavini, polkovnik Mehman Səlimov barəsində qaldırılmış cinayət işi üzrə istintaq yekunlaşmaq üzrədir. Bu barədə virtualaz.org saytına M.Səlimovun vəkili Ceyhun Yusifov məlumat verib.

Mehman Səlimov ötən ilin noyabrında həbs olunub. O, Baş Prokurorluğun Ağır Cinayətlərə Dair İşlər üzrə İstintaq İdarəsində istintaq edilən cinayət işi ilə bağlı məsuliyyətə cəlb edilib. Mehman Səlimov və qarşı Cinayət Məcəlləsinin 179.3.2-ci (mənimləmə - külli miqdarda törədildikdə) və 308.2-ci (vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə etmə) maddələri ilə ittiham irəli sürülüb

və onun barəsində həbs qətimkan tədbiri seçilib.

Vəkil istintaqın müdafiə nazirinin keçmiş müaviniyə qarşı cinayət işində hansı dəlillərə əsaslandığını açıqlamayıb.

"İstintaq sirri olduğundan bu barədə konkret heç bir məlumat verə bilmərəm. Yalnız onu deyə bilərəm ki, istintaq yekunlaşmaq üzrədir və iş yaxın günlərdə məhkəməyə

Səfər Əbiyev

göndəriləcək. Bundan sonra cinayət işinin təfərrüatlarına dair məlumatları ictimaiyyətə açıqlamaq mümkün olacaq", -

deyə vəkili Ceyhun Yusifov bildirib.

Vəkil ancaq onu vurğulayıb ki, Mehman Səlimovun həbsinin əsas motivi keçmiş müdafiə naziri Səfər Əbiyevlə yaxın münasibətlərdə olmasından qaynaqlanıb.

Mehman Səlimov 1995-99-cu illərdə müdafiə nazirinin ictimai-siyasi işlər üzrə müavini olub. Müdafiə Nazirliyi sistemindən istefa verdikdən sonra onun tikinti biznesi ilə məşğul olduğuna dair məlumatlar var idi.

Bundan əvvəl mətbuatda yazılanlara görə, M.Səlimov S.Əbiyevin müdafiə naziri olduğu dövrlərdə Müdafiə Nazirliyinin sifarişləri ilə yaşayış binalarının tikintisində iştirak edib, onun tikinti biznesi məhz Müdafiə Nazirliyi ilə bağlı olub. Bu baxımdan ehtimal edilir ki, Əbiyevin keçmiş müaviniyə qarşı qaldırılmış cinayət işində məhz bu tikinti biznesindən söhbət gedir.

"Baxış bucağı"

"Turan" informasiya Agentliyinin direktoru, siyasi şərhçi Mehman Əliyevlə əksər söhbətlərimizdə onu adətən, nikbin nəticələrə söykənən şərhlərlə çıxış edən görmüşəm. Hətta bir dəfə bu barədə özünə deyəndə etiraf etdi ki, optimist açıqlamaları ilə avropalıları da heyrləndirməyi bacarıb, ondan nədən Azərbaycanın sabahı ilə bağlı bu qədər nikbin olmasının səbəbini də soruşublar. Lakin sonuncu söhbətimizdə Mehman bəyin nikbinliyini daha çox bədbin proqnozların üstələməsi diqqətimdən yayınmadı. Müsahibim hətta fikirlərini "Allah bilir" ifadəsi ilə yekunlaşdırdı...

- Mehman bəy, oliqarx həbslərinin növbəti dalğasının başlaması diqqəti növbəti dəfə pulluların həbsi mövzuna yönəltdi. Sizcə, nə baş verir?

- Əvvəllər neft pulu kalan gələndə bunlar daxildəki vəziyyətə o qədər də fikir vermirdilər. Çünki biznesdir, biznesi tapşırlar müəyyən menecerlərə, oliqarx deyilən adamlar sadəcə olaraq menecerlər, onların biznesini fırladan adamlardır. Onlar işləyirlər və biznesi idarə edirlər. İdarəetmə vaxtı daha çox oğurlamağa başlayırlar, nəzarət də itir. Çünki pullar kalan gəlirdi, o qədər də fikir vermirdilər. İndi isə qıtlıq, boşluq yarananda hər şeyi yoxlamağa başlayırlar ki, nə baş verir, pullar hardadır və s. Məlum olur ki, xeyli pullar oğurlanıb, harasa çıxarılıb. Yeni biznesi idarə edənlər özlərinə işləməyə başlayırlar. Ona görə onları cəzalandırırlar ki, oğurladığı vəsaitləri qaytarsınlar. Bunlar daxili problemlərdir və böhranla bağlı üzə çıxıb.

- Proseslər xüsusilə də Beynəlxalq Bankın ətrafında cərəyan edir...

- Əsas onunla bağlıdır. Çünki onların bütün biznesini maliyyələşdirən Beynəlxalq Bank olub. Kreditlər o bankın vasitəsilə ayrılıb və həmin biznes inkişaf etdirilib. Vədlər verilib ki, bu qədər götürüdükdü, bu qədər qazanacağıq, filan qədər qaytaracağıq və s. Lakin pullar gələn vaxt məlum olub ki, vəsaitlər verilsə də, həmin iş görülməyib, pullar harasa gedib.

- Bu, o demək deyilmi ki, Cahangir Hacıyevin vəzifədən uzaqlaşdırılması da əslində bütün bunlarla əlaqədarmış?

- Təbii ki. Dediym kimi, pullar gələn vaxtı bunu ört-basdır edə bilirdilər. Beynəlxalq Bankda pul qıtlığı yarananda isə çox şey üzə çıxdı. Neftin istehsalı azalıb. 2010-cu ilə indiki dövrü götürəndə biz təxminən illik 10 milyon ton itiririk. Qiymətin iki dəfədən çox aşağı düşməsi də ikinci zərbəni vurdu. Ona görə də birdən-birə ayıldılar ki, artıq vəsait qıtlığı yaranıb. Ona görə araşdırmağa başladılar ki, pullar hardadır. Çox ciddi bir məsələ də var. Bu da oktyabr ayından başlayaraq Beynəlxalq Banka böyük sermayələr qoyan xarici investitorların tədricən geri addım atmasıdır. Orda çox böyük məbləğlərdən söhbət gedir. Xaricdə qoyulan pul ildə uzaqbaşı 2-3 faiz dividend verir. Bizdə isə 15-17 faiz verir. Ona görə də xarici adamlar pullarını Beynəlxalq Banka qoymuşdular. Neftin qiyməti düşməyə başlayanda Azərbaycanda böhran vəziyyəti yarandı. Onlar sürətlə pullarını bankdan çıxartmağa başladılar. Bununla da artıq bankda pul qıtlığı yarandı. Bax, həmin investitorların Beynəlxalq Banka zərbəsi kifayət qədər güclü olub. Çünki bu,

etməyə qoymur, buna son qoyulmalıdır. İkinci məsələ də xarici investisiyaların cəlb olunmasıdır. Kənd təsərrüfatındakı vəziyyət göz önündədir, heç bir mexanizm yoxdur. Traktorları lizinqə verir, Belarusda min manata olan traktoru 3 min manata satır. Nəyə görə? Sən dövlət olaraq fermerə bu cür kömək edirsən? Özümüz də burda traktorlar yığınq, uyğun qiymətə

tərəfi həmin Azərbaycana gələn lobbiçiləri ifşa edir ki, onlar gəlib belə işlər gördülər. Fakt odur ki, bu gün də həmin danışıqlar gedir. Bir araya gələ bilsələr, sabah hansısa dəyişikliklər ola bilər. Yox, gələ bilməsələr, təkliklərdə artacaq. Azərbaycan bu savaşa uda bilməz. Yeni potensialı, imkanları o deyil ki, savaşa qabağında dura bilsin.

layəcək? Əgər onlar bura buraxılırlarsa da, yenə bizimkilər çalışır ki, bu, şərikli formada olsun, hansısa qarşılıqlı iştirakla, mütləq razılaşdırılmış şəkildə çalışsınlar. Martin 18-də Ələtdəki Neft və Kimya Kompleksini Amerika şirkətinə verdilər. İyunun 19-da isə Sumqayıtda polietilen zavodunun tikintisini Rusiya ilə razılaşdırıblar. Formal olaraq "Qazprom" tikinti üçün

var, ciddi danışıqlar gedir, böyük maraqlar toqquşur. Azərbaycan tərəfi burada demokratiyanın, şəffaf mühitin olmasında maraqlı deyil. Çünki onda açıq tender keçiriləcək, kim daha yaxşı təkliflər versə, hökumət istəyə də, istəməyə də, ona işləmək imkanı yaratmalıdır. Bunlar istəyirlər ki, hər şey qapalı olsun, layihələrdə özlərinin də, xaricilərin də maraqları təmin

"Onları silkələyib nələrə varsa, əllərindən alacaqlar"

Mehman Əliyev: "Dəyişikliklər olmasa, təpkilər getdikcə artacaq"

sonrakı aylarda da davam edib. Ona görə də yanvarın 10-da İlham Əliyev Nazirlər Kabinetinin iclasında çıxış edəndə xüsusi qeyd etdi ki, manat stabildir, gətirin banka pul qoyun. Yeni işarə vermək istəyirdi ki, qaçmaq lazım deyil. Ancaq proses davam etdi, dayanmadı. Bu, Beynəlxalq Bankı çökdürən əsas səbəb oldu. Düzdür, onlar İslam ölkələrinin pullarını cəlb etməyə, İslam bankçılığını inkişaf etdirməyə çalışırdılar. Bununla bağlı xüsusi işlər gedirdi, Azərbaycanda təqdimatlar keçirilirdi. Amma sonrakı böhran buna imkan vermədi. Səudiyyə Ərəbistanına səfər, Dubai əmirinin gəlməsi də pulların bura cəlb olunması ilə bağlı idi. Amma indiki məqamda investitorlar artıq narazıdılar və Azərbaycana sermayə qoymağa qorxurlar.

- Daxildə "haqq-hesab" çəkiləndən sonra xaricdəki müklər, yaxud hesablardakı pullar məsələsi gündəmə gələ bilərmi?

- Kimlər ki, bu biznesdə iştirak edib, götürdüyü vəsaitləri başqa istiqamətdə xərcləyib, özlərinə xaricdə villa alıb, onları silkələyib nələrə varsa, əllərindən alacaqlar. Ancaq bizdə ailələrdən və ətrafındakı adamlardan başqa ciddi əmlak yoxdur. Təbii ki, söhbət biznesi fırladan adamlardan gedir.

- Bu vəziyyət Azərbaycan üçün hansı perspektivlər vəd edir?

- Başqa çıxış yolu yoxdur, islahatlar getməlidir. Bizdə əsasən kiçik və orta sahibkarlara məhdudiyyətlər çox böyükdür. Bazara baxın, artıq iyunun üçüncü dekadəsi başlayıb qiymətlər elə yüksək olaraq qalır. Ona görə yox ki, qiymət istehsalçı tərəfindən qaldırılır. Yox, istehsalçı ilə alıcı alıcı arasında ki zümrənin fəaliyyəti nəticəsində qiymətlər çox yüksəkdir. Hüquq-mühafizə, icra orqanları, bütövlükdə korrupsiyalaşmış sistem ciddi problemlər yaradır. İnhisarçılar, məmur zümrəsi Azərbaycanı bürüyüb və inkişaf

ver də fermerə. Yardım kimi pul verib vəsaitin böyük hissəsini geri alırlar. Çox ciddi problemlər var.

- Azərbaycanla bağlı digər problemlər 22 iyunda - AŞ-PA-nın yay sessiyasında müzakirəyə çıxarılaçaq. Sizin gözləntiləriniz nədir?

- Növbəti təpki olacaq. Onsuz da təpkilər var idi. Mən Avstriyadan gəlmişəm, orda televiziyaya baxırdım. Almaniya, Fransa, İngiltərə, Amerika TV-lərin hamısında Azərbaycanla bağlı mənfi reportajlar gedir. Avropa Oyunlarının işıqlandırılması xaricdə kifayət qədər zəifdir. Yalnız Azərbaycanda insan haqlarının pozulması, korrupsiya, özbaşınalıq və sairəndən danışılır. Ona bütün bunlar kimə lazım idi? Böyük medialarda təpki var. Baxıram ki, CNN Emin Hüseynovdan müsaibə götürüb. Bizimkilər CNN-də kimisə göstərmək üçün milyonlar xərcləyir. Emin Hüseynovu çıxarıb Azərbaycanla bağlı vəziyyət haqqında danışdılar. Bu onu göstərir ki, dəyişikliklər olmasa, təpkilər getdikcə artacaq. Əvvəl informasiya atəşləri, sonra iqtisadi, ardınca siyasi qərarlar başlayır, sonda da çökür. Biz hara gedirik, bunlar bizi hara aparırlar?

- ABŞ və Avropanın niyyəti nədir, təzyiqlərin yekununda yenə maraqlarını təmin edib bu hakimiyyətlə yola davam etmək, yoxsa alternativ qüvvə axtarımdadırlar? Mümkündürmü ortada hansısa proje var?

- Tərəflər bir araya gələ bilmərsələr, projelər həmişə işə salına bilər. Nəzərə alaq ki, Azərbaycan tərəfinin də, İlham Əliyevin özünün də şəxsi və ya dövlət maraqları ola bilər. Digər tərəfin də həmcinin. Danışıqlar bu maraqların təmin etmək üçün, kompromisə gəlmək üçün gedir. 2013-cü ildə kompromisə gəldilər və İlham Əliyev üçüncü dəfə prezidentliyə namizədliyini verdi. O vaxt Qərbə qaçırıdılar ki, "bizi xilas edin!" İndi Amerika

"Bir gün müxalifət qıraqda qalacaq, xalqla hakimiyyət üz-üzə gələcək..."

- İki il ərzində nə dəyişdi ki, 2013-də anlaşılan qüvvələr indi fərqli siyasət yürütməyə başladılar? Ola bilərmi ki, arxada başqa oyunlar gedir və Azərbaycanın maksimum qazanmaq niyyətləri prioritetdir, nəinki demokratiya və insan haqları?

- Qərb şirkətlərinin Azərbaycanda maraqları varsa, o maraqları təmin edən ən normal mexanizm demokratiyadır. Çünki onda qanun işləyir, investisiyaların qarantı, azad məhkəmə sistemi, şəffaf iqtisadiyyat və münasibətlər var. Sən gəlirsən, rəqabət şəklində udur, ya uduzursan, başqa məsələ, amma normal işləyirsən. Azərbaycan tərəfi isə burada maraqlı deyil. Onlar istəmir ki, həmin şirkətlər gəlib burda işləsinlər. Çünki onda bunlar dominant olacaqlar. Əgər dünyanı aparıcı banklarından biri gəlsə, bizim bank sistemimiz onların qabağında dura bilməyəcək. Sabah onlar gəlib kreditləri 2-3 faizlə versə, onda bizimkilər ney-

yarım milyarda yaxın vəsait ayırır. Tikintini İtalyan şirkətləri aparacaq. Ancaq sahibi "Azersun-Holding", SOCAR, Paşa-Holding, Ata-Holding, Gilan-Holdingdir. Bunlar da hamısı ailəyə məxsus şirkətlərdir. Bu, o deməkdir ki, ailə burda ruslarla, orda isə amerikalarla razılışı. Bilmirəm onların payı nə qədərdir, ancaq fakt odur ki, böyük layihələrdə belə razılışma var. Putinin Bakıya gəlişi də məhz bununla bağlı idi. İndi neft, kimya, yanacaq sahəsində əməkdaşlıqla bağlı ikitərəfli işçi qrup yaradırlar. Yeni rusların maraqları var ki, Azərbaycan əməlinə əsasən işləyən olsun. O cümlədən də amerikalılar və Avropa şirkətləri də maraqlıdır. Burda xammal var, həm yerlidir, həm Türkmənistandan, başqa yerlərdən gətirilə bilər. Çox maraqlı məsələdir ki, Azərbaycanın böyük bir neft-kimya kompleksinə çevrilməsi məsələsi gündəmə durur. Burda çox böyük məsələlər

olunsun. Xalqımızın maraqları nədən ibarətdir, bunu bizdən soruşan yoxdur. Amma bu alverdir. Ona görə də qapalı sistemin mövcud olmasında Azərbaycan tərəfi olduqca maraqlıdır.

- Avropa Oyunlarından sonra nələr olacaq, sualı çözlənməyib. Yəqin sizin də bununla bağlı ehtimallarınız var...

- Bizdə vəziyyət yaxşı deyil, iqtisadi durum pisləşməyə doğru gedir. Avtomobil, tikinti, mənzil bazarları çökür. Zəncirvari proseslər gedir. Dövlətin əvvəlki kimi manatı stabil saxlamaq üçün potensialı azalıb. İki ay bundan qabaq Mərkəzi Bank bəyan etmişdi ki, bir il ərzində ehtiyatlar 15 milyarddan 7 milyarda enib. Deməli, belə getsə, 7-8 ayda orda heç nə qalmayacaq. Onda biz gözləməliyik ki, manatın devalvasiyası davam edəcək. Bəs onda camaatın maaşı, pensiyası qalxacaqmı? Hamı maaşda 30-40 faiz pul itirib. Qiymətlərin qalxmasını da götürsək, insanların aldığı pensiya və maaşın dəyəri 50-60 faiz azalıb. Nə olsun biz deyirik ki, manatla dollar eynidir. Dollarla götürsək, o vaxt təqəüdcü 240 dollar alırdı, indi 200 dollar alır. Belə getsə, böhran davam edəcək və bu, çox ciddi sosial gərginliyə və hətta sosial partlayışa gətirib çıxaracaq.

- Bu proseslərdə hansı qüvvə meydana çıxacaq?

- Bundan əvvəl xalq öz işindəydi, müxalifətə iqtidar üz-üzə gəlirdi. Bir gün müxalifət qıraqda qalacaq, xalqla hakimiyyət üz-üzə gələcək. Sən xalqı təmin edən, onu razı sala bilmərsən, o, sənə üz-üzə gələcək. Problem bundadır. Ona görə də hakimiyyət mütləq ciddi islahatlara başlamalıdır. Mən gözləyirdim ki, Avropa Oyunları ərəfəsində yeni bir siyasət - modernləşmə siyasəti elan olunacaq, "0" vəziyyəti yaradılacaq ki, hamını bağışlayırıq, buraxırıq, gedin və s. Bunu etsəydilər, bunlar nə itirəcəkdi? İmic də, yanaşma da başqa cür olacaqdı. İndi isə vəziyyət ayrı cürdür. Məntiqlə indi bu addımlar olmalıdır. Ancaq onların məntiqlə nədir, nə etmək istəyirlər, onu Allah bilir...

□ Elşad PAŞASOY

Kənddən yazırlar

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

"Getdin gördün qoyun, Neynirsən oyun-moyun. Ye qalsın quruca boyun"

("Axmaq canavar", Azərbaycan xalq nağılı)
rtıq Avropa Oyunlarının yarısı arxada qalmışdır, uca millətimizin buna marağı isə sonsuzdur. Küçədə, evlərdə, ictimai nəqliyyatda, metroda, sualtı qayıqlarımızda, göydə uçan peykimizin daxilində - hər yerdə oyunların müzakirələri gedir, insanlar komandalar haqda fikirlərini uca səslə bildirirlər. Bunun da əsas səbəbi odur ki, yarıdan qabaq turnirin ələm ağacı - məşəli bütün bu məkanlarda gəzdirilmişdir, hər bir özünə hörmət qoyan zəhmətkeş oyunlara töhfəsini vermişdir. Məşəlin qəlbimizdə yandırdığı ocaq ola bilər turirdən sonra da sönməsin.

Müzakirələr isə çox maraqlı gedir. Örnək üçün, dünən mən Ziya Məmmədov adına Beynəlxalq Avtovağzal Yarmarkasının önündə iki marşrut sürücüsü arasında sivil dialoqun şahidi oldum. Onlardan biri deyirdi ki, İsveçrənin dağ velosipedi komandası Monakodan gələn tennisçilərdən daha güclüdür. Elə bu zaman sənişinlər də söhbətə qoşuldular, özünü 67 sayılı avtobusdan əmək veteranı Gülbala dayı kimi təqdim edən ağsaqqal "Milad Harçeqani himnimizi səsləndirəndə mən həyəcədən qaynar çayı üstümə tökdüm, baxın, hələ də yaşam" söylədi. Axşam isə içindən keçdiyim məhlədə həyətdə tut çıxpan ağbırçəyin pəncərədə dovğa bulayan el anası ilə "Mariya Stadnik döyər, yoxsa Alla Puqaçova" mövzusunda diskussiya apardığını gördüm.

Bəli, bütün millət yarışlara köklənmişdir. Dəyərli oxucularımızdan (ümid edirəm o, 40 qəpik verib köşkdən qəzet alanlara daxildir) biri, Ağcabədinin Penoplast kolxozundan Hikmət Quliyevin məktubu da elə bu mövzudadır:

"Zamin bəy, inanın, bu Avropa oyunları ölkəmizə qədem basdığı gündən o qədər sevinçək olmuşam, artıq ruhum pərvaz edib göylərdə qanad çalmağa başlayıb. Hisslərimi cilovlamaqda çətinlik çəkirim. Çox xoşbəxtəm. Elə bilməyin bu şadlıq təkçə mənim həyatımda inqilab edib. Yox, esla elə deyil, artıq kəndimizdə də bayram əhval ruhiyyəsi yaşanır. Söyüd ağacından böyük bir monitor asmışım və camaat aclıq-susuzluq, isti-soyuq bilmədən həyacanla, gözələrindən sevinc yaşa axa-axa bu mötəbər yarışları izləyirlər. Umumiyyətlə nəinki insanlar, hətta cansız traktorlar, kombaynlar da "Baku 2015" loqosuyla bəzənib və bu mübarək duadan ilham alıb cuşa gəlirlər. Nəriltiləri yeri, göyü titrədir. Elə indicə kənd zəhmətkeşləri ilə belə bir qərara gəldik ki, əkin-biçin vaxtıdır, əlimizdə olan arpadan, buğdadan, yonca presindən satıb onun pulunu da bizə təşrif buyurmayan Avropa ölkəsinin idmançılarına göndərək. Hamı bu xeyirxah işdə sanki bir-biriylə bəhsə girirlər. Hətta Vaqif dayı öz taxıl biçən kombaynını birinci yeri tutan Avropa idmançısına hədiyyə edəcəyini deyir.

Düzdür, bu xərcənlənən pullara bir neçə kənddə müxtəlif işlər görmək olardı. Məsələn, yollar çəkilərdi, kəndə saf içməli su verildirdi, qaz xətləri quraşdırılırdı, elektrik xətləri yenilənərdi, uşaq bağçası tikilərdi, idman zalı qurulardı, məktəblər bərpa edilərdi və s. bu kimi işlər. Amma yenə düzünü desəm bunlar bir avropalını məmnun etməyin yanında heçdir. Çünki bizlər, bizdən sonra gələn nəsillər savadsız, gücsüz, zülm içində böyüsələr də olar. Raziyyə banka kredit ödəyim, amma ölkəyə gələn idmançını əliboş qaytarmayım. Eybi yox, bizim övladlarımız tozun-torpağın içində böyüsün, tək xarici idmançı övladı üçün bizdən nəse apara bilsin.

Həqiqətən böyük uğurlar əldə etmişik. Başqa ölkələr kənd təsərrüfatı, ixtirası, istehsalı və s. ilə dünyada tanınırlar. Biz isə "Euorvison" (oxucu belə yazıb, açığı, heç mən də dəqiq bilmirəm düzgün yazılışı necədir - Z.H.), "Avropa oyunları" kimi məşhur turnirin ev sahibi olmuşuq. İndi, ay bədbaxt dünya ölkələri, fikirləşin və partlayın, sizlər hara, bizlər hara...". Məktubun sonu.

Ancaq əlbəttə, oyunlara sevinməyənlər, oyunlar haqda düşünməyənlər də vardır, bəs onlara qarşı necə mübarizə aparmalıyıq? Bu haqda növbəti sayımızda.

Ötən həftə Haaqa Arbitraj Məhkəməsi Rusiya əleyhinə fantastik məbləğdə cərimə kəsdi. YUKOS neft şirkətinin keçmiş səhmdarlarının iddiası üzrə təxminən 10 il davam edən məhkəmənin hökmü ilə Rusiya dövləti 50 milyard dollar cərimələndi. Məhkəmə qərarına əsasən, Rusiya şirkətin əmlakını müsadirə etməklə Beynəlxalq Enerji Xartiyasının müddəalarını pozub. Buna görə də YUKOS-un keçmiş səhmdarlarına 50 milyard dollar ödənməlidir.

Rusiya tərəfi qərara etiraz edib və apelyasiya şikayəti verəcəyini bildirdi. Apelyasiya şikayəti üçün Moskvanın 10 günə yaxın vaxtı var. İddiaçılar isə çıxarılan qərarı ədalətli sayır. Məsələnin maraqlı cəhəti həm də ondadır ki, Rusiya rəsmiləri ölkənin cəriməni ödəməyəcəyini desələr də, beynəlxalq qanunlar bunu mümkünsüz edir.

Qərarı aydın şəkildə yazılıb ki, yanvar ayının 15-nə qədər ödəmə başlamalıdır. Üstəlik, Rusiya dövləti cərimə ilə bağlı iddianın qapadılması üçün xaricdəki daşınan və daşınmaz əmlakı ilə, aktivləri ilə cavabdehdir.

Artıq Fransa, Belçika və Avstriya öz ərazilərində Rusiya səfirliklərinin balansında olan mülklər istisna olmaqla, bu ölkənin daşınmaz əmlakına və aktivlərinə həbs qoyub. Fransanın məhkəmə icraçıları YUKOS işi ilə bağlı üstəlik, Rusiyaya məxsus 40-a yaxın bankın hesablarını dondurub, 8-9 binaya isə həbs qoyublar. Binalar Rusiyanın Fransadakı diplomatik missiyasının balansında olmayanlardır. Rəsmi Moskva isə bu addımlara dərhal və sərt reaksiya verərək, öz ərazisində həmin ölkələrə qarşı adekvat addımları atacağı ilə hədələyib.

***

Siyasi təhlilçilərə görə, Ukraynaya təcavüz üzündən Avropa Birliyi (AB) və ABŞ-ın sanksiyalarına tuş gələn Rusiyanın üstəlik, bu dərəcədə 50 milyard dollar cərimələnməsi (bu, Rusiya üçün balaca məbləğ deyil) ona əlavə problemlər yaradacaq.

BMT: hər gün 43 min insan qaçqına çevrilir

Dünyada qaçqın və məcburi köçkünlərin sayı hər gün təqribən 43 min nəfər artır. Bu barədə BMT-nin baş katibi Pan Gi Munun Ümumdünya Qaçqınlar Günü münasibətilə dünya ölkələrinə etdiyi müraciətdə deyilir.

"2014-cü ilin sonuna olan rəqəmlərə əsasən, dünyada rekord sayda - 59,5 milyon insan münasibə və ya zorakılıq səbəbindən didərgin düşüb. Bu isə o deməkdir ki, dünyada hər 122 nəfər qaçqındır, məcburi köçkündür və yaxud sığınacaq axtarırdıdır" - sənəddə qeyd edilir.

Sənəddə o da vurğulanır ki, dünyada qaçqınların sayının kəskin artmasına Suriya, İraq, Ukrayna, Cənubi Sudan, Mərkezi Afrika Respublikası, Pakistan və Nigeriyada yaşanan münasibətlər səbəb olub. Müraciətdə həmçinin bildirilir ki, hər gün 42,5 min nəfər qaçqın və yaxud məcburi köçküne çevrilir ki, bu göstərici də son dörd il ərzində 4 dəfə artıb.

Azərbaycan şimal təhdidi ilə üz-üzə

Putinə 50 milyardlıq

çəzanın Bakı «exo»su - təhlükə

Qərb-Rusiya münasibətləri daha gərgin mərhələyə girir; Haaqa Məhkəməsinin YUKOS-la bağlı Kremlə kəsdiyi fantastik məbləğli cərimə yeni situasiya yaradıb; Ukrayna ilə bağlı da oxşar qərar gözlənilir; iqtisadi zərbələr alan qəzəbli Moskva onun yanında olmayan ölkələrdən seçim tələb edə bilər...

Şübhəsiz ki, Haaqa Məhkəməsinin qərarına dünyadakı geosiyasi proseslər və reallıqlar da öz təsirini göstərib. Yeni Ukraynaya təcavüzlə Avropadakı təhlükəsizlik sistemində, Avropaya, Baltikyanı NATO ölkələrinə meydan oxumaqda davam edən Kremlin daha da təcrid edilməsi və zəiflədilməsi xətti götürülüb və bu xətt yavaş-yavaş gücləndirilməkdədir. Üstəlik, Moskva üçün bu qəbilden

digər ciddi başağrısını Ukraynanın Kırım və Donbasa görə Rusiyaya qarşı analoji (təzminat) davası açmağa hazırlaşması yarada bilər. Deməli, Qərb-Rusiya münasibətlərinin yaxın aylarda bir az da kəskinləşəcəyini proqnoz etmək mümkündür.

Politoloq Ərəstun Oruculu da mətbuata açıqlamasında yaxın zamanlarda Rusiya ilə Qərb arasında gərginliyin artacağını proqnoz edib. Sitat: "Hazırkı vəziyyət heç də ürəkəcan deyil. Rusiya-Qərb münasibətləri gərginləşəcək. Çünki Brüssel Məhkəməsinin qərarından sonra Rusiyanın Avropadakı əmlakına həbs qoyulması vəziyyəti daha çıxılmaz edəcək".

***

Proseslərin inkişafını isə kim hesablaya bilməsə də, Moskvada yəqin ki, yaxşı hesablayır və bilir. Bu xüsusda prezident Vladimir Putinin məsələyə reaksiyası diqqət çəkir. Sank-Peterburqdakı forumda çıxışı zamanı o, kəsilmə cərimə ilə bağlı şərt tonda belə deyib: "Biz Haaqa Arbitraj Məhkəməsinə bu məsələdə səlahiyyətli saymırıq, çünki Rusiya Avropa Energetik Xartiyasının üzvü deyil. Və biz haqlı olduğumuzu sübut edəcəyik".

Bu, həm də bir anonsdur ki, Rusiyadan yeni kontur-addımlar gözləyin. Bu addımlar ən müxtəlif xarakterli olmaqla, fərqli geosiyasi istiqamətləri, o sırada Güney Qafqazı ehtiva edə bilər. Bir şeyə şəkk-şübhə yox ki, Moskva ən əvvəl nəzər-diqqətini öz "yan-yörəsinə", "Yaxın xaric" ölkələrinə, yeni postsovet məkanına yönəldəcək, dayaqlarını ilk növbədə

məhz bu məkanda möhkəmlətməyə, siyasi-iqtisadi gücünü məhz burada artırmağa, Qərbin iqtisadi və digər dayaqlarına ən əvvəl bu məkanda zərbə vurmağa çalışacaq.

Söhbət həmçinin, TANAP, TAP ("Transxəzər") qaz layihələrinə yeni əngəllərin yaradılmasından, "Türk axını" ("Cənub axını") kəməri uğrunda rəqabətin daha da sərtləşməsindən gedir. İstisna deyil ki, qəzəbli Rusiya xüsusən də bu günədək xarici siyasət oriyentirlərini hələ də dəqiqləşdirməmiş Azərbaycan kimi ölkələr qarşısında konkret şərt-tələb qoysun, onlardan "ya Rusiya, ya da Qərb" seçimini tələf etməyi istəsin.

Bu mənada rəsmi Bakının son vaxtlar ABŞ və Avropa Birliyi arasında münasibətlərində müşahidə edilən soyuqluq onu şimal qonşumuzun tələblərinə daha həssas edib. Ancaq bu yerdə sual ortaya çıxır ki, təcridən zəiflənilən və sıradan çıxarılan bir dövlətə "yol yoldaşı" olmaq Azərbaycanın maraqlarına cavab verirmi? Hətta əgər işğalçı Ermənistan da son zamanlar Rusiyadan qopmaq və uzaqlaşmaq üçün altdan-altından firsətlər axtarırsa, Bakının Kremlin siyasi-hərbi çətri altına keçməsi Azərbaycana dividend gətirə bilərmi?

Bir şey dəqiqdir ki, Putin 50 milyardlıq YUKOS zərbəsini elə-belə həzm etməyəcək və onun qarşılığı olacaq. Necə? Bunu zaman göstərəcək. Lakin zərbənin əks-sədası kifayət qədər uzaqlarda, ilk öncə də postsovet məkanında, o cümlədən Azərbaycanda eşidilə bilər. Hələ zərbə təzə-təzə vurulub.

□ Analitik xidmət

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

www.kivdf.gov.az

**Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi**

Dağlıq Qarabağ problemi postsovet dönmənin ən üzücü və mürəkkəb məsələsi olaraq qalır. Əslində bu münaqişə çoxdan yoluna qoyula bilərdi, əgər onun həllinə məsul olan ATƏT-in Minsk Qrupu, ələlxüsus da onun həmsədr dövlətləri beynəlxalq hüququn Azərbaycana və işğalçı Ermənistanına tətbiqində ikili standart mövqeyi tutmasaydı. Sözdə bir, əməldə (gizləndə) ayrı yanaşmaya üstünlük verilməşəydi.

Azərbaycan böyük dövlət deyil. Ancaq fakt budur ki, beynəlxalq hüquq normaları işğala məruz qalan bu dövlətin tərəfindəndir. Əfsus ki, dünyanın yazılmamış qanunları, normaları da var ki, ölkəmiz illərdir məhz onun altını çəkir. Azərbaycan kiçik, müsəlman dövləti olduğu üçün onun haqq səsi və tələbləri faktiki, ciddiyyə alınmaz olub. Dağlıq Qarabağ ixtilafının həlli də çox vaxt böyük güclərin cari geosiyasi maraqlarına qurban verilməkdədir.

Bu üzədən ilk baxışda həll formulu çox sadə görünən bir problemin həllini təcavüzkar da, təcavüzə məruz qalan tərəf də ortada olduğu halda, dağa-daşa çıxarılır, süni şəkildə qəlizləşdirilir.

Vəziyyətin bu həddə çatmasında, sözsüz ki, vasitəçi dövlətlərin, Qərbi dünyasının, lap elə qonşu Rusiyanın Ermənistanı, ermənilərə gizli xristian sevgisi və təəssübkeşliyi də az rol oynamır - bunu fəvqəlgüclər boyunlarına almasalar da. "Əzabkeş xalq" a bu təəssüb hissənin nə dərəcədə güclü olduğu Türkiyəyə qarşı saxta erməni soyqırımının 100 illiyi ilə bağlı qardaş ölkəyə edilən haqsız təzyiqlərdən, münasibətdən aydın şəkildə göründü.

Üç vasitəçi dövlətdən ikisinin - Fransa və Rusiyanın prezidentlərinin aprelin 24-də İrəvana gedərək uydurma soyqırım törəsinə qatılması həm də əslində Azərbaycanla Türkiyəni bir-birindən ayırmır, bu iki dövlətə vahid siyasi güc və vahid regional faktor kimi baxır. Demək, saxta genosid məsələsində ermənin yanında olan dövlət, qüvvə ermənin maraqlarına, o sırada Azərbaycan və Türkiyəyə qarşı onun ərazi iddialarına da "anlaşıqla" yanaşacaq.

İllərdir ərazilərimizin işğal altında qalmasının əsas səbəbi yəqin ki, elə budur: Azərbaycan formal olaraq təcavüzə məruz qalan dövlət kimi qəbul edilərsə də, gerçək belədir ki, Ermənistan klassik anlamda işğalçı sayılmır. Çünki erməni xalqı onların nəzərində türklər tərəfindən haqsız yerə incidilmiş "əzabkeş millət" statusundadır. "Əzabkeş

Ermənilər Qarabağda yanğınlar törədir

Ermənistan işğal etdiyi Azərbaycan ərazilərində yanğınlar törətməkdə davam edir. APA-nın Qarabağ bürosunun xəbərinə görə, ötən gecə də düşmənin Ağdamın və keçmiş Ağdərə rayonunun işğal olunmuş ərazilərini yandırır.

Alovun təmas xəttini aşması halı müşahidə olunmasa da, səhərədək davam edən yanğınlar qarşı tədbirlərin görülməsi üçün müvafiq qurumlar hazır vəziyyətə gətirilib.

Qarabağ

silahlanmanı" göstərmiş və "Azərbaycanın müdafiə büdcəsinin Ermənistanın ümumi büdcəsindən böyük olmasına" diqqət yönəldib. Yekunda isə qeyd edib ki, Qarabağ məsələsində siyasi iradə və qarşılıqlı güzəşt atmosferi olmalıdır. "Gərginliyin artma riski var. Zaman məsələdə nə iki ölkənin, nə də vasitəçilərin xeyrinə işləyir" hesab edir keçmiş diplomat.

İşğala məruz qalan tərəflə işğalçını eyniləşdirmək

Vasitəçilərin gizli erməni sevgisinin yeni pərdəarxası

Qarabağ probleminin uzanması tək-cə geosiyasi amillərə görə deyil; "münaqişənin nizamlanması Rusiyadan Qərbin patronajlığı altına keçsə, məsələ ədalətli həllini tapmayacaq" narahatlığı nədən qaynaqlanır?..

xalq" a isə, belə çıxır, hər şey olar...

Bu yanaşmadan doğan xəff erməni sevgisini biz zaman-zaman həmsədrlərin davranışında görmüşük. Məsələn, onların son birgə bəyannatlarına diqqət edək. Ötən ilin noyabrında Ağdam üzərində vurulan erməni hərbi vertolyotu ilə bağlı verdikləri bəyannatda Ağdamı "neytral ərazi" adlandırmışdılar. Bu hələ erməninin heç vaxt yaşamadığı bir ərazi haqda onların düşündüyüdür. Halbuki, "Azərbaycanın işğal edilmiş Ağdam rayonu" ifadəsi işlədə bilərdilər və bu, beynəlxalq hüquqa, vasitəçilərin mandatına da uyğun olardı. Əslində işlətməyə borclu idilər. İşğal faktının buynuzu-zadı olmur ki.

Daha sonrakı bəyannatda onlar rəsmi Bakının haqlı etirazına səbəb olan "Dağlıq Qarabağın yerli hökuməti" ifadəsini işlətdilər. Halbuki, Kırma münasibətdə daim "işğalçı idarəçilik" ifadəsi işlədilir. Nəhayət, Dağlıq Qarabağda bu il mayın 3-də keçirilən qanunsuz parlament seçkiləri ilə bağlı həmsədrlərin yaydığı bəyannatda seçkilər xala xətrinə qanunsuz sayılarsa da, "Dağlıq Qarabağ xalqı" ifadəsinə yol verildi və üstəlik, əlavə edildi ki, "o, öz gələcəyinin müəyyən edilməsində iştirak etməlidir" (Amma nədənsə

Kırım əhalisinə eyni seçim hüququ tanınmır).

Vasitəçilərin erməni tərəfinə həmişə gizli simpatiya bəslədiyini bu günlərdə Minsk Qrupunun sabiq fransalı həmsədri Jok Forun NATO Parlament Assambleyasının İrəvanda keçirilən "Rose-Roth" 89-cu seminarı çərçivəsində verdiyi açıqlama bir daha təsdiqləmiş oldu. Keçmiş diplomata görə, "Dağlıq Qarabağı Azərbaycana qaytarmaq mümkün deyil", çünki "Qarabağın əsas əhalisi olan ermənilər öz statuslarını dəyişmək istəmirlər. Bu, mənim şəxsi fikrimdir. Ancaq aydındır ki, əldə edilən nəticələrə əsasən fikir bildirilməlidir".

Keçmiş həmsədrin problemin həllinin uzanmasına verdiyi izah da düzünə qalsa, elə ermənipərəstlikdən mənəbə götürür. For bildirib: "Azərbaycan beynəlxalq hüququn

yalnız bir prinsipinə köklənib - ərazi bütövlüyü. Ermənistan isə üç prinsipə - güc tətbiq edilməməsi, xalqların öz müqəddəratını təyin etməsi və ərazi bütövlüyü. Bundan əlavə, İrəvan həmçinin müdafiə sahəsində Rusiya ilə müqaviləyə istinad edir".

Sabiq vasitəçi daha sonra bildirib ki, Dağlıq Qarabağ ətrafında danışıqlar konkret nəticələrə deyil, ideyalara gətirib: "Bəs səbəb? Ən mühüm səbəb - tərəflər arasında etimadın olmamasıdır. Biz iki ölkənin prezidentlərini nəzərdə tuturuq. Habelə iki prezident arasında əlaqə yaradan diplomatların problemləri mövcuddur. Tərəflərdən hər biri başqa tərəfin riayət etmədiyini anlaşıqlı şəkildə danışıq".

Münaqişə tərəfləri arasında etimadsızlığın ciddi əngəl olmasını bir daha vurğulayan For həll prosesinə başqa bir əngəl kimi regionda "sürətlə

cəhdləri, beləcə, yenidən ortadadır. Görəsən, təcavüzə məruz qalan hansı ölkə öz ordusunu gücləndirmək əvəzinə təcavüzkarla etimad atmosferi yaratmaq haqda düşünər? Və ya nədən Azərbaycan Dağlıq Qarabağla bağlı beynəlxalq hüququn öz müqəddəratını təyin etmə prinsipi haqda da düşünməlidir, eger erməni xalqı çoxdan öz müqəddəratını təyin edib-sə?

Yaxud niyə belə tövsiyələr Ukraynaya, Gürcüstana da verilmir, əksinə, Kırım da, Abxaziya və Cənubi Osetiya da birmənalı şəkildə Rusiya tərəfindən işğal edilmiş ərazilər sayılır?! Kəsəsi, bütün "atributları" ilə işğalçı ölkə (Ermənistan) ortada ikən, nə üçün ona işğalçı kimi münasibət yoxdur və hələ üstəlik, problemin uzanmasında ərazisi 25 ildir işğal altında olan Azərbaycan qınanır, sürətlə silahlanmada suçlanır?

Suallar ritorikdir. Belə ikili yanaşmanı son olaraq Avropa Birliyinin Rıqa sammitinin yekun bəyannaməsindən gördük. Elə isə daha bir sual budur ki, Dağlıq Qarabağ konfliktinin həlli Rusiyadan Qərbin patronajlığı altına keçsə, problem gerçəkdenmi ədalətli həllini taparmı? Ermənistan hələ Rusiyanın qucağındadır ona belə qayğı var, Qərbin yanında olsa, necə olar görəsən?..

Xəbər verdiyimiz kimi, Ümid Partiyasının İctimaiyyətlə əlaqələr və Xaricdə yaşayan soydaşlarımızla iş üzrə sədr müavini Rüfət Muradlı və tədqiqatçı alim Yasəmən Qaraqoyunlu mayın 24-dən 31-dək Stokholmda səfərdə olublar. Səfər çərçivəsində bir sıra önəmli görüşlər keçirilib. Hər iki şəxs səfər təəssürlərini "Yeni Müsavat"la bölüşdülər.

Rüfət Muradlı səfərin əhəmiyyətindən danışdı: "İsveç-Azərbaycan Qarabağ Cəmiyyətinin təşəbbüsü ilə "28 May dəyərləri" adlı konfrans təşkil olunmuşdu. Biz orada Azərbaycanı təmsil etdik. Məqsədimiz konfransda iştirak etmək, müəyyən həqiqətləri dünyaya çatdırmaq idi. Görüşlərdə bizi İsveç-Azərbaycan Qarabağ Cəmiyyətinin təmsilçiləri Abdulla Əmir Haşimi, Rza Qaraçaylı və Ayda Əmir Haşimi də müşayiət edirdilər. Ayın 26-da İsveç parlamentinin Yaşlılar fraksiyasında görüşlər keçirdik. Səfərimizdə əsas məqsəd bir milyon məcburi köçkün, Qarabağ problemini dünya ictimaiyyətinə çatdırmaq idi. Biz yeni fikirlərlə ora getdik. Hiss olunurdu ki, onlar çox da bu proseslərdən məlumatlı deyillər. Biz onlara kifayət qədər məlumat verdik. Düşünürəm ki, səfərimiz gözlədiyimizdən də səmərəli oldu".

Yasəmən Qaraqoyunlu səfərlə bağlı bunları dedi: "Biz görüşlərə yeni baxış gətirdik. Avropada azərbaycanlı məcburi köçkünlər dedikdə, Qarabağ və ətraf rayonların insanlarını nəzərdə tuturlar. Biz bildirdik ki, təkcə məcburi köçkünlər Qarabağdan ibarət deyil. Ermənistandan 200 min insanın qovulduğunu dedik. İsveçin bu proseslərdən xəbərsiz olduğunu gördük. İsveç Minsk Qrupunun üzvüdür. Avropa Cəmiyyətinin və İsveçin bundan xəbəri yoxdusa, demək, biz yaxşı işləmişik. Məsələ qaldırdıq ki, Qərbi Azərbaycandan qovulanlarla bağlı heç yerdə məsələ qaldırılmır. Onların gələcəkdə statuslarının nə olacağı məlum deyil. Biz İsveç hökumətindən xahiş etdik ki, bu məsələ hökmən diqqətdə saxlanılsın. Azərbaycanda da həmin şəxslərin statusu məlum deyil. Dövlət onların şəxsiyyət vəsiqələrini yığıdı və ölkə vətəndaşı elan etdi. Bu, yanlış siyasət idi. Ermənistandan qaçmış Azərbaycan türkləri elə ora da qayıtılmalıdır. Biz orada partiyamızı qurmalyıq, parlamentdə iştirak etməliyik. Biz oranın əzəli vətəndaşlarıyıq. Qarabağda ermənilərə nə status verilir, Ermənistanda da türklərə o statuslar verilməlidir. Bərabər statuslar verilsə, hər iki ölkənin münasibətlərinin normallaşmasına şərait yaranar. Erməni-türk məsələsi bu yolla həll oluna bilər. Danışıklarda İsveç hökumətinə bu model təqdim etdik".

Rüfət Muradlı İsveçin baş nazirinin Ermənistandakı tədbirə dəvət olunması və imtina etməsinin səbəblərindən söz açdı: "İsveçdə güclü erməni diasporu var. Hətta parlamentə belə 6 üzv seçdirə bilərlər. Bu, böyük uğurdur. Nə yazıq ki, bizim diasporlarda belə birliklər onlarla müqayisədə çox zəif

"Avropa Qarabağ məsələsində Ermənistanı dəstəkləyir"

Rüfət Muradlı: "İsveçdə güclü erməni diasporu var"

Yasəmən Qaraqoyunlu: "Azərbaycan üçün önəmli olan barış mövqeyidir"

dir. İsveçin baş naziri oradakı tədbirə dəvət olunsada, bundan imtina etdi. Ermənilərin buna böyük təkili oldu. Hətta görüşlərimizdə onların etirazlarının azacıq da olsa, nəticəsi seziildi. Bəzən şəkil çəkdirilməsinə icazə verilmirdi. Biz yaranan situasiyadan yararlanmağa çalışdıq. Müəyyən nəticələr oldu".

Yasəmən Qaraqoyunlu Avropaya təsir etməyin zamanının gəldiyini söylədi: "23 ildir Azərbaycan-Ermənistan arasındakı müharibənin nəticələrinin aradan qaldırılması ilə bağlı yalnız hökumətin fəaliyyəti var. Siyasi qurumlara, QHT-lərə də imkan

vermək lazımdır. Millət aktiv olmalıdır. Biz Avropaya inteqrasiya etsək də, bu gün Avropa Qarabağ məsələsində Ermənistanı dəstəkləyir, onların yanında. Qarabağın statusu məsələsində də erməni maraqları müdafiə olunur. Burada xristian təəssübkeşliyi rol oynayır. Mən Avropadan ümidlərimi artıq üzümüşəm. Hesab edirəm ki, Azərbaycan siyasətinə yeni baxış gətirilməlidir. Avropa Şurası, Parlamenti və İsveç hökumətinə bir mesaj vermək istəyirəm. 23 ildir Minsk Qrupunun fəaliyyəti sifirə bərabərdir. İkili standart siyasəti aparılır. Artıq anti-Avropa siyasəti Azərbaycanda formalaşır. Bu siyasət mənə də yaranıb. Buna səbəb Avropanın işğal olunmuş torpaqlarımızla bağlı siyasətidir. Avropa bunun fərqi olmadığını deyir. Avropanı oyandırmaq üçün bunları deyirəm. Biz görüşlərimiz zamanı bir məsələni də qaldırdıq ki, nə üçün Avropa Türkiyəyə təzyiq edir? Ermənistanla sərhədlərin açılması ilə bağlı. Niyə Avropa düşmən ölkəni dəstəkləyir? Bəs o zaman insan haqları, demokratiya prinsipləri hara gedir? Avropanın bəşəriyyətə verdiyi ən böyük dəyər insan haqlarıdır. Bizi dəstəkləməklə Avropa insan haqlarına və demokratiyaya

canda formalaşır. Bu siyasət mənə də yaranıb. Buna səbəb Avropanın işğal olunmuş torpaqlarımızla bağlı siyasətidir. Avropa bunun fərqi olmadığını deyir. Avropanı oyandırmaq üçün bunları deyirəm. Biz görüşlərimiz zamanı bir məsələni də qaldırdıq ki, nə üçün Avropa Türkiyəyə təzyiq edir? Ermənistanla sərhədlərin açılması ilə bağlı. Niyə Avropa düşmən ölkəni dəstəkləyir? Bəs o zaman insan haqları, demokratiya prinsipləri hara gedir? Avropanın bəşəriyyətə verdiyi ən böyük dəyər insan haqlarıdır. Bizi dəstəkləməklə Avropa insan haqlarına və demokratiyaya

xəyanət edir. İşğal edən tərəf Ermənistan, işğal olunan tərəf Azərbaycandır. Niyə işğal edən tərəf müdafiə olunur?".

Hər iki müsahibimiz bu ilin noyabrında keçiriləcək parlament seçkilərində namizəd olacaqlarını açıqladı: "Bu il parlament seçkilərinə qatılacam. Kifayət qədər iddialıyam. Seçkilərdə aktiv mövqe tutacam. Azərbaycan parlamentində balans qorunmalıdır. 125 nəfər deputatdan 25-i qadın, 100-ü kişi ola bilməz. Tam bərabər bölgü olmalıdır. Heç olmasa, 40% qadın olmalıdır. Ümid edirəm ki, bu seçkilərdə

xəyanət edir. İşğal edən tərəf Ermənistan, işğal olunan tərəf Azərbaycandır. Niyə işğal edən tərəf müdafiə olunur?".

xəyanət edir. İşğal edən tərəf Ermənistan, işğal olunan tərəf Azərbaycandır. Niyə işğal edən tərəf müdafiə olunur?".

kəzinin üzvüyəm. Mərkəz də mənə dəstəkləyəcək. Elmlər Akademiyasında çalışıram. Hesab edirəm ki, əməkdaşlar da mənə dəstəkləyəcək. Artıq, orada alimlərin bloku yaranır. Blokun namizədi mən olacam. Namizədlik məsələm müzakirə olunur. Milli Məclisə seçilsəm, ilk qaldıracağım məsələ Güney Azərbaycanla bağlı olacaq. Azərbaycan türklərinin haqlarını müdafiə edəcəm. Həyatımı bu məsələyə həsr etmişəm. Quzey Azərbaycanda dövlət səviyyəsində Güneyə dəstək verilməsinə çalışacağam. Qərbi azərbaycanlıların doğma yurdlarına qayıtılması istiqamətində işlər görəcəm. Azərbaycanda müsavatçılıq ideologiyasını doğru-düüst yaymalıyıq. Bu ideologiyanın cəmiyyətdə yayılmasına ciddi maneələr var. Deputat seçilsəm, buna qarşı çıxacağam".

Rüfət Muradlı Salyandan namizəd olacağını söylədi: "Seçkilərə gedirik. Ümid partiyası və "125-lər" Siyasi Klubu olaraq, qatılıraq. Çox istərdim ki, 59 sayılı Salyan seçki dairəsindən deputat seçilim. Orada doğulub boya-başa çatmışam. Təbii ki, yerlilərim istəsələr, mənə seçəcəklər. Bu ay dəqiqləşəcək. Hər halda bu dairədən iddialıyam. Azərbaycan siyasətinə yeni nəfəs gətirmək istəyirik. Son 23 ildə Azərbaycan siyasəti enişli-yoxuşlu yollardan keçib və artıq tükənib. Hakimiyyətin mövqeyi ortadadır. İnsanların durumu göz önündədir. Əgər Azərbaycan insanı belə şəraitdə yaşamaq istəyirsə, hakimiyyətin namizədinə səs versin. Əgər dəyişiklik istəyirsə, yeni qüvvələrə səs versinlər. Yeni qüvvələrdən biri də, bizim. Hakimiyyətdə təmsil olunmamışıq, ənənəvi müxalifət mövqeyi sərgiləmirik. Azərbaycan üçün önəmli olan barış mövqeyidir. Biz bunu sərgiləyirik. Bunların içərisində insanların azad, firavan yaşaması əsasdır".

□ Cavansir ABBASLI

Türkiyədə yeni hökumətin qurulması ilə bağlı koalisiya müzakirələri davam edir. Mətbuatda eyni hökumətin AKP-CHP və ya AKP-MHP formatında qurulacağı ilə bağlı versiyalar ortaya atılıb. Hətta bəzi mətbuat orqanlarında son olaraq MHP-AKP koalisiyası ilə bağlı danışıqlarda yekun nəticəyə gəldiyi və vəzifə bölgüsü haqda məlumatlar yayılıb.

Qeyd edək ki, Türkiyədə yeni seçilmiş millət vəkilləri iyunun 23-də Böyük Millət Məclisində and içdikdən sonra parlament fəaliyyətə başlayacaq. Bundan sonra spiker seçiləcək və hökumət qurulması ilə bağlı rəsmi danışıqlar başlayacaq.

Siyasi şərhçi Şahin Cəfərliyə görə, prosedura əsasən and içmədən sonra ilk 5 gün ərzində TBMM sədri olmaq istəyən şəxslər bu vəzifəyə öz namizədliklərini irəli sürməlidir. Eyni zamanda, bu dövrdə yeni hökumətin qurulması işləri başlanacaq: "Seçki bu 5 günlük müddətdən sonrakı 5 gün ərzində tamamlanmalıdır. Prezident Ərdoğan TBMM sədrinin seçilməsindən sonra hökuməti formalaşdırmaq səlahiyyətini ən çox səs toplamış partiyanın liderinə, yəni AKP sədri Əhməd Davudoğluna verəcəyini açıqlayıb. TBMM sədrliyinə seçkinin ilk 2 turunda 367 (üçdə iki) səs tələb olunduğundan, sədrin 3-cü və ya 4-cü turda seçilməsi gözlənilir. 3-cü turda sadəcə çoxluq - 276 (bu, həm də hökuməti qurmaq üçün lazım olan səs miqdarıdır) tələb olunur. 4-cü tura zərurət yaranarsa, 3-cü turda ən çox səs toplamış 2 namizəd mübarizə aparacaq və ən çox səs alan namizəd parlamentin sədri seçiləcək".

Ş.Cəfərli deyir ki, artıq TBMM sədrinin seçilməsi ilə yeni koalisiyanın konturları ortaya çıxa bilər. Onun qənaətinə, haqqında daha çox bəhs olunan koalisiya variantı AKP-MHP hökumətidir: "Kulislərdə son günlər AKP-MHP koalisiyası ehtimalının ağırlıq qazandığı danışılır. Hətta tərəflərin gizli danışıqlarda artıq nazir portfellerini və digər vəzifələri bölüşdürdüyü, AKP-nin parlament sədri seçkisinə MHP-nin namizədini dəstəkləyəcəyi və bu namizədin də MHP Əskişəhər millət vəkili, xanım Ruhsar Dəmirəl olacağı iddia edilir. Məlum olduğu kimi,

MHP-nin koalisiya qurulması üçün irəli sürdüyü təməl şərtlər var. Ümumi şəkildə ifadə etsək, bu şərtlər "çözüm sürəci" adlandırılan kürd probleminin həlli prosesinin tam dayandırılması, korrupsiyada adı hallanan keçmiş nazirlərin mühakimə olunması və prezident Ərdoğanın hökumətin fəaliyyətinə qarışmaqdan vaz keçərək öz konsti-

ratçılıq dalğasının və paralel surətdə PKK terrorunun yenidən başlaması real təhlükə kimi görünür. Türkiyədə xüsusən milliyətçi və ulusalçı-kamalist kəsim "kürd açılımı"ndan narahat olsa da, əhəlinin əksəriyyəti kürd məsələsinin siyasi yolla həlli variantını dəstəkləyir. AKP elektoratının böyük hissəsinin "açılım"ın dayandırılmasından məmnun ol-

nu qeyd edən politoloq hesab edir ki, yeni hökumət həm iqtisadi sahədə, həm də xarici siyasətlə bağlı ciddi dəyişikliyə nail olmalıdır. Bu mənada o, AKP ilə koalisiyanın partiyalar üçün ağır siyasi risk olduğunu düşünür: "Hazırda ölkə iqtisadiyyatında staqnasiya əlamətləri hiss olunur, xarici kapitalın yavaş-yavaş ölkədən çıxması qeydə alınmaqdadır və ya-

AKP-MHP koalisiyası reallaşır, ancaq...

Şahin Cəfərli: "MHP-nin bütün bu problemlərə görə məsuliyyəti AKP ilə bölüşməsi onun mənafeyi baxımından böyük risk anlamına gələcək"

Şahin Cəfərli

tusion səlahiyyət çərçivəsinə qayıtmadır. Mətbuatda AKP tərəfinin bu şərtləri rədd etmədiyi barədə xəbərlər oxuyuruq, lakin hələlik bu barədə hər hansı rəsmi açıqlama yoxdur. Davudoğlu prezidentdən hökuməti qurmaq səlahiyyəti aldıqdan sonra partiyalarla rəsmi danışıqlara başlayacaq və o zaman bu məsələlərdə konkretlik ortaya çıxacaq".

Ancaq eyni zamanda Ş.Cəfərli AKP-MHP milliyətçi-mühafizəkar koalisiyasının hazırkı şəraitdə həm ölkə, həm də hər iki partiya üçün bir sıra risklər yaradacağını da qeyd edir: "Bu, ilk növbədə "çözüm sürəci"nin gələcəyi ilə əlaqədardır. Proses dayandırılarsa, ölkə daxilində sepa-

mayacağını söyləyə bilərik, eyni zamanda, bu partiyanın güney-doğu vilayətlərindən seçilmiş millət vəkilləri MHP ilə koalisiyaya isti baxmır. Bu halda AKP kürdlər arasındakı dəstəyini tam itirə bilər və kürd əhali HDP ətrafında daha sıx birləşər ki, bu da növbəti seçkidə hazırkı hakim partiya üçün yaxşı perspektiv və eləmir. MHP-yə gəldikdə isə, AKP ilə koalisiyaya girmək ölkədəki vəziyyətə, problemlərə görə məsuliyyəti paylaşmaq deməkdir. Bu faktor zaman keçdikcə partiyanın əleyhinə işləyəcək və onun reytinginə mənfi təsir göstərə bilər".

Hazırda Türkiyə hökumətinin ciddi sınaqlar qarşısında olduğu

xin perspektivdə sosial-iqtisadi durumun mənfəəyə doğru dəyişəcəyi ehtimal edilir. Çox ciddi problemlərin müşahidə olunduğu digər sahə isə xarici siyasətdir. Prezident Ərdoğanın və AKP hökumətinin apardığı xarici siyasəti dalana dirəyib, regional proseslərə tamamilə Türkiyənin əleyhinə cərəyan etməkdədir. Suriyada separatçı kürd qruplaşması - PYD ölkənin şimalını, Türkiyə sərhədlərindəki zolağı ələ keçirmək üzrədir və həmin bölgədəki ərəblər və türkmənlər köçməyə məcbur edilir. Yaranmış durum Türkiyənin mənafeyinə tamamilə ziddir və ölkənin milli təhlükəsizliyini təhdid edir. Bundan başqa, yeni qaçqın dalğasının əmələ gəlməsi və Türkiyəyə yönəlməsi də gözlənilir ki, bunun baş verməsi Ankaranın öhdəsindən gəlməkdə çətinlik çəkəcəyi humanitar fəlakət demək olardı. MHP-nin bütün bu problemlərə görə məsuliyyəti AKP ilə bölüşməsi partiyanın mənafeyi baxımından böyük risk anlamına gələcək. Əslində erkən seçki variantı MHP üçün daha sərfəli görünür, çünki bu halda səslerini daha da artıracağı gözləniləndir. Lakin MHP-nin dövlətin mənafeyinə üstün tutaraq hökumətə daxil olmaq riskini üzünə alması da mümkündür".

□ KƏNAN

Elxan Şahinoğlu

Qərb Ukraynanı satdı mı?

Elxan Şahinoğlu: "Ukraynada bəziləri özlərini körpəyə bənzədirlər, sanki hamı onların qayğısına qalmalıdır"

Ukraynanın Rusiya ilə faktiki qarşıdurma şəraitində olması, ölkənin ağır sosial-siyasi və iqtisadi zərbələr alması yerli siyasətlərin pessimist bəyanatları ilə müşahidə olunur. Ölkənin ilk demokratik prezidenti Viktor Yuşçenko bu günlərdə bəyan edib ki, Qərb Ukraynanı satıb, onu problemlərlə tərk qoyub.

Yuşçenko deyib ki, Ukrayna böhranı İkinci Dünya müharibəsindən sonra Avropada baş verən ən böyük faciədir. Eyni zamanda o bildirib ki, dünya ölkələri Ukraynanın ərazi bütövlüyü və suverenliyinə təminat versələr də, son hadisələr zamanı sözlərini tutmadılar. Sitat: "Mən 1994-cü ildə ABŞ-ın bizim müstəqilliyimizə qarantıya verdiyini xatırlayıram. Ukrayna məhz buna görə özünün nüvə potensialından imtina etdi. Zəmanəti ABŞ, Rusiya, Fransa, Çin və Böyük Britaniya verdilər. Diplomatlardan üçün memorandum və razılıqlar Bibliya kimi bir şeydir. Mən təəccüblənirəm ki, dünyanın bu qədər zəif yaddaşı var".

Əlbəttə, Ukrayna Şərqi Avropanın ən iri ölkəsi olaraq SSRİ-dən qalan böyük hərbi mirasa, o cümlədən nüvə silahına malik olub. Və beynəlxalq səviyyədə ərazi bütövlüyü təminatı qarşılığında bu silahlardan imtina edib. Ancaq son hadisələr zamanı həqiqətən də Ukrayna ərazilərinin faktiki olaraq bölünməsi, Krımın ilhaq olunması və bütün bunların qanlı savaşa müşayiət olunması ölkəyə böyük zərbə vurub.

Ancaq ortada realıq var ki, Qərb məhz Ukraynaya qarşı rəftarına görə Rusiya ilə əlaqələri məhdudlaşdırıb, Moskvaya qarşı ciddi embarqolar tətbiq olunub, Putin küncə sıxışdırılıb. Bütün bunların fonunda Qərbin Ukrayna siyasətini xəyanət kimi dəyərləndirmək doğrudurmu?

Siyasi şərhçi Elxan Şahinoğlu deyir ki, Qərb Ukraynanı satmayıb, ancaq dövlətlərin bu münafiqçəyə və Rusiyaya münasibətdə fərqli yanaşmaları var və bu da özünü müəyyən vaxtlarda büruzə verir: "ABŞ və Avropa İttifaqının fərqli maraqları var. ABŞ Ukraynanı Rusiyadan qorumaq istəyir və bunun üçün Kiyevə gərəkli dəstəyi verir. Avropa İttifaqı da Ukraynaya siyasi və iqtisadi dəstəyini davam etdirir. Ancaq Ukraynada bəziləri dövlətin bütün dərd və yüklərini Qərbin boyuna yıxmağa çalışır. Bu isə artıq Qərbdəki dairələrin xoşuna gəlmir. Yuşçenkodan bəyənmediyi Qərb Ukraynaya görə az qala Rusiya ilə düşmən olub, özünün zərəri hesabına belə Moskvaya qarşı sanksiyalar elan edib. Qərb bundan artıq nə etməlidir ki? Durub Ukrayna ordusunun əvəzinə Krım və Donbas uğrunda döyüşməli deyil ki".

Ukraynada siyasətçilərinin problemləri Qərbin üzünə atması tendensiyasının olduğunu qeyd edən ekspertin fikrincə, hazırkı hökumətin gərəkli addımlar atmaması, ciddi islahatlara gedə bilməməsi Ukraynada böhranı daha da dərinləşdirir: "Ukrayna Krımın ilhaqına mane olmadı, ordusu işğalçılara qarşı bir güllə belə atmadı. Bu səhnəni izləyən beynəlxalq aləm Krım uğrunda Rusiya ilə savaşımlı deyildi ki. Digər tərəfdən ABŞ və Avropa İttifaqı Ukrayna hakimiyyətindən struktur islahatları tələb edir. Ukrayna prezidenti Pyotr Poroshenko və baş nazir Arseniy Yatsenyuk isə hələ ki, elə bir ciddi islahat aparmayıblar. Əksinə, hakimiyyət içində qovğalar başlayıb. İndi eger Ukrayna hakimiyyəti islahat aparmayacaqsas, Qərb bu ölkəyə daim niyə maliyyə yardımı etməlidir ki? Ukraynaya bu günə qədər edilən maliyyə yardımlarının taleyi heç bəlli deyil, hara və necə xərclənib. Ona görə də öz fəaliyyətsizliyini ört-basdır etmək üçün Qərbi tənqid etmək, onu satqınlıqda ittiham etmək asandır. Önemli olan Ukrayna hakimiyyətinin hesabat verməsidir ki, bu müddətdə hansı işləri görüb, Krım və Donbasın geri qaytarılması üçün hansı fəaliyyəti həyata keçirib və s. Bu fəaliyyət olmayacaqsas, Qərb Ukraynanın əvəzinə bu ölkənin problemlərini həll edəsi deyil. Ukraynada bəziləri özlərini körpəyə bənzədirlər, sanki hamı onların qayğısına qalmalıdır".

□ KƏNAN

"Putinin növbəti hədəfi Azərbaycandır"

Con Makkeyn Azərbaycanla bağlı sualı cavablandırdı

İyunun 21-də Slovakiyanın paytaxtı Bratislava şəhərində GLOBSEC 2015 Təhlükəsizlik Forumu öz işini davam etdirib. Avropanın dövlət və hökumət başçılarının iştirak etdiyi bu beynəlxalq tədbirdə Avropa regionunda təhlükəsizlik problemi və terrorla mübarizə, habelə Rusiyanın xarici siyasəti məsələləri müzakirə olunub.

ABŞ və Avropa əməkdaşlığı mövzusunda keçirilən növbəti müzakirələrdə ABŞ Senatının üzvləri - Con Makkeyn, Tom Kotton və Con Barroso ABŞ-ın xarici siyasəti və Avropanın təhlükəsizliyi barədə danışıqlar və gəncləri maraqlandıran sualları cavablandırdılar.

Görüşdə iştirak edən ADİHI rəhbəri Əhməd Şahidov amerikalı senatorlara Cənubi Qafqazdakı mövcud konfliktlər, xüsusən də Dağlıq Qarabağ münafiqçəsi barədə sual ünvanlayıb və ABŞ-ın Azərbaycanla bağlı mövqeyini soruşub. Hüquq müdafiəçisinin sualına cavab verən

Con Makkeyn

Makkeyn bildirib ki, Ermənistanla bağlı durum məlumdur. Bu ölkə Rusiyadan tam asılıdır: "O ki qaldı Azərbaycana, təəssüflə bildirməliyəm ki, Putinin növbəti hədəfi Azərbaycandır və biz bunu gözləyirik. Dağlıq Qarabağ münafiqçəsi barədə isə onu deyə bilərəm ki, tərəflər özləri münafiqçəni həll etməli və yaxınlıq göstərməlidirlər. ABŞ olaraq, biz sülh naminə atılan istənilən addımı alışıqlayırıq".

Səddam ordusunun qanlı qisas savaşı

Kənan RÖVŞƏNOĞLU

Yezidin əməllərini İŞİD-çilər təkrarlayır

Öz qəddar metodları ilə dünyanı heyrətləndirməkdə davam edən İŞİD bu dəfə də dünyanı dəhşətə saldı. Ötən həftə məlum oldu ki, Fərat çayı üzərindəki Ramadi su anbarını ələ keçirən İŞİD yaraqlıları anbarı bağlayaraq 4 iri şəhəri susuz qoyublar.

İraq kənd təsərrüfatı və su idarəsi bəyan edib ki, İŞİD silahlıların suyu bağlaması nəticəsində Kərbəla, Babil, Nəcəf və Qadisiyyə şəhərləri quraqlıqda qalaraq susuzluq problemi yaşayırlar. Bəzi bölgələrdə su ehtiyatını Dəclə çayından götürsələr də, bu, tam olaraq tələbatı ödəmir. Bundan başqa Ənbar vilayətindəki Sərsar gölünün olduğu bölgəni də nəzarət altına alaraq, əhaliyə su verilməsinin qarşısını alıb.

Əlbəttə, suyun insan övladı və ümumilikdə bütün canlılar üçün hansı əhəmiyyət daşıdığını qeyd etməyə ehtiyac yoxdur. Ancaq suyun bu günkü dövrdə böyük şəhərlər üçün hansı anlamı daşıdığı, xüsusən də hadisənin Yaxın Şərqdə, özü də yayın ortasında baş verdiyini nəzərə alanda dəhşətin miqyasını anlamaq olar.

Bu xəbər yayılarda bir çoxları məhz İslamın ilk illərində baş verənləri xatırladı. Hicrətin 61-ci ilində İmam Hüseyin (ə) və tərəfdarları Kərbəla çölündə mühasirəyə alındı və xəlifə Yezidin ordusu Fərat çayının qoluna gedən yolu kəsmişdilər ki, İmam Hüseyin (ə) və tərəfdarları susuzluğa dözə bilməyib təslim olsalar. Kərbəlada susuzluq dünya tairxində ən faciəvi hadisələrdən biri kimi yad edilir. İŞİD-in bu əməli, yəni Kərbəlaya suyun 14 əsrdən sonra yenidən kəsilməsi istər-istəməz ağıllara tarixin təkrar olunduğu ilə bağlı məşhur aforizmi salır.

Ancaq ərəblər arasında düşmənin suyunu kəsmək daha əvvəl də mövcud olub. İmam Əlinin (ə) xilafəti dönməndə üsyan qaldıran Şam valisi Müaviyənin ordusu ilə Siffeyn (indiki Suriya ərazisi, İŞİD-in "paytaxtı" Rəqqa şəhəri yaxınlığında - K.R) çölündə baş verən döyüşlər zamanı çayın sahilini ələ keçirən Müaviyənin ordusu rəqiblərinə su verməkdən imtina edir. Ancaq növbəti döyüşdə çayın kənarındakı mövqelərini itirir. Bu zaman İmam Əlinin (ə) sərkərdələri Müaviyə ordusunu susuz qoyub təslimə məcbur etməyi təklif etsələr də böyük şəxsiyyət bundan imtina edir. Düşmən ordusu üçün su götürmək imkanı yadradılır.

Əlbəttə, mən şəxsən bu məsələdə dini və ya tarixi motiv axtarmaq, "İmam yezid" müqayisəsi açmağın tərəfdarı deyiləm. Yaxın Şərqdə savaqlar hər zaman qəddar olub. Ərəb xalqı mərd, savaqçı xalq olmaqla yanaşı həm də qəddarlıq kimi bir xüsusiyyətə malikdir. İŞİD-in ideologiyası suyunu kəsdiyi 4 şəhərin əhalisini müsəlman hesab etmir, onları qətlə yetirməyi "dini vəzifə" sayır. Bu cür qəddar yanaşmanın belə bir amansız qərarlara səbəb olacağını hər kəs anlayır. Ancaq o da var ki, İŞİD-in sudan məhrum etdiyi bölgələrin heç də hamısında şiələr yaşamır. Bu bölgələrdə çoxlu sayda sünni müsəlmanlar, eləcə də başqa dinlərin tərəfdarları da yaşayır.

Ancaq görüldüyü kimi, İŞİD bu kimi məsələlərdə məzhəb fərqi qoymadan qarşısında olanlarla ən amansız üsullarla savaqır. Və əslində İŞİD tərkibində əsas savaqçıların Səddam Hüseyin ordusunun əsgər və zabitləri olduğu, hərbi planları onların tərtib etdiyini nəzərə alanda mənzərə bir qədər də aydın olur. İraqda İŞİD adı altında qisas savaşı, Səddam tərəfdarlarının mövqə mübarizəsi gedir. Bu isə nə islam qanunları, nə də bəşəri qanunları nəzərə alır. Bu, sadəcə ərəb qisas qanunlarıdır. Özünü də çox amansız.

Bir müddət öncə mətbuatda AMEA-nın Botanika İnstitutunun nəzdində olan "Nəbatat bağı"nda su probleminin olması haqqında xəbərlər yer almışdı. AMEA-nın mətbuat xidmətindən su probleminin olması təsdiqlənsə də, "Azərsu" ASC-dən su ilə bağlı heç bir problemin olmadığı və bağa hər gün 7 min kubmetr su verildiyi bildirilmişdi. Mətbuatda gedən bu ziddiyyətli xəbərlərin ardından müsəvat.com-un müxbiri "Nəbatat bağı"na baş çəkib və vəziyyəti yerində müşahidə edib.

zi bəzəkli lövhələrin üzərində bitkinin, sadəcə, adı qalıb, özü isə çoxdan quruyaraq məhv olub. Bağın hər tərəfində saralmış otlar, kəsilmiş ağaclar gözə deyir.

Belə durumun səbəbi isə "Nəbatat bağı"na suyun verilməməsidir. Bağın hər tərəfində suvarma xətləri olsa da, bu xətlərdən su gəlmədiyinin şahidi olduq. Bir neçə su krantını açıb, yoxlasaq da, heç birindən su gəlmədi.

Qeyd edək ki, quruyan ağaclar arasında xaricdən gətirilən nadir ağac növləri də var. Müşahidə apardığımız bir neçə

Ziyarətçilər də "Nəbatat bağı"nın bu vəziyyətdə olmasından narahət olduqlarını deyirlər. Balıqların saxlandığı hovuzun suyu aylardır dəyişdirilmədiyindən su o qədər bulanıqdır ki, içində hərəkət edən balıqları görmək mümkün deyil. Suyun üzündə isə plastik su qablarından tutmuş, siqaret kütüklərinə qədər hər şeyə rast gəlinir.

Buraya dincəlməyə gələn sakinlər deyirlər ki, bağın bu vəziyyəti onlar üçün ürəkəçən olmasa da, gəlməyə məcburdurlar. Çünki Bakıda ikinci belə məkan yoxdur. Həmsöhbətlərimiz israrla "Nəbatat bağı"nın qoru-

sında 80-100 hektar sahə ayrılması və sahənin su ilə təchiz edilməsi barədə qərar qəbul edilib. "Nəbatat bağı" elmi əhəmiyyətli floranın bütün növlərinə malik olması ilə nəinki postsovet məkanında, eləcə də Avropada yeganə botanika mərkəzidir.

"Nəbatat bağı"nda dünyanın müxtəlif botanika-coğrafi rayonlarından, o cümlədən, Azərbaycan florasından olan 2000-dən artıq ağac, kol, çiçək və ot bitkilərinin kolleksiyası toplanıb. 1960-1978-ci illərdə "Nəbatat bağı" 70 xarici ölkənin 290 "Nəbatat bağı"ları ilə toxum mübadiləsi aparıb.

Bakının "Nəbatat bağı"

müəmmalı şəkildə məhv edilir

Nəinki postsovet məkanında, Avropada da yeganə olan botanika mərkəzi ən acınacaqlı günlərini yaşayır...

Əvvəlcə onu qeyd edək ki, AMEA-nın nəzdində olan "Nəbatat bağı" artıq bir kommersiya qurumuna çevrilib. Belə ki, bağa giriş 1 manat, bağda fotosessiyanın edilməsi 20 manat, videoçəkilişin aparılması isə 50 manatdır.

Bu barədə AMEA Mərkəzi Nəbatat bağının direktoru vəzifəsini icra edən Validə Əlizadənin əmri də bağın girişində vurulub. Girişi qoruyan mühafizəçilər əlimizdəki fotoaparata görünüb, fotosessiya üçün gəldiyimizi düşünərək, bizə də hesabı təqdim etdilər. Lakin bunun üçün gəlmədiyimizi deyib, sadəcə, ziyarətçi kimi 1 manat ödəyib, bağa daxil olduq. Bağın girişində ilk baxışdan hər şey qaydasındadır. Səliqə ilə düzülmiş ağacların yaşıllığı göz oxşayır, yaşıllığın arası ilə çəkilən asfalt yol da təmiz və səliqəlidir.

Ancaq bağın içərisinə doğru getdikcə, müşahidə edilən mənzərə insanı dəhşətə gətirir. On illərlə yaşayın ağaclar susuzluqdan quruyub, torpağın üzündə yaranan çatlar buranın aylardır ki, suvarılmadığından xəbər verir. Bitkilərə normal qulluq edilmədiyindən, qiymətli kol bitkiləri əlaqların arasında itib, batıb. Bə-

saat ərzində bağda ağaclar qulluq edən bir nəfərə də rast gəlmədik. Addımbaşı ziyarətçilərin giriş çəkinin olub-olmamasını yoxlayan onlarla mühafizəçinin olması isə buranın kommersiya baxımından rəhbərlik üçün daha önəmli olduğunu sübut edirdi. Ancaq təəssüflə qeyd etmək olar ki, vəziyyət bu cür davam etsə, bir neçə ilə "Nəbatat bağı"ndan əsər-ələmət qalmaqacaq.

Artıq bağdakı bir çox ağac növlərinin nəsli kəsilib. Ayrı-ayrı ölkələrdən gətirilən nadir bitkilər susuzluqdan məhv olduğu üçün bəzilərinin yalnız təyinat lövhəsi qalıb. Bitkinin özünə isə rast gəlmək mümkün deyil. Ağacların bu cür qurumasından "Nəbatat bağı"nın rəhbərliyi də xəbərsiz deyil. Çünki bağın müxtəlif istiqamətlərində quruyan ağaclar kəsilərək, üst-üstə yığılıb, yük maşınları ilə daşınır.

***

"Nəbatat bağı"nda vəziyyət acınacaqlı olsa da, buraya dincəlməyə gələnlərin ardi-arası kəsilmir. Onlardan bir qrupu ilə balıq saxlanılan hovuzun ətrafında qarşılaşırıq.

nub, saxlanılmasının vacibliyini qeyd edirdilər, şəhərin mərkəzindəki bu əraziyə nə üçün su verilməməsinin onlar üçün də müəmmalı olduğunu bildirdilər. Onu da qeyd edək ki, bağın hər tərəfində mühafizəçilər olsa da, "bağda siqaret çəkmək qadağandır" xəbərdarlığına məhəl qoymayanlara qarşı heç bir tədbir görülmür. Bu isə isti aylarda, suyun olmadığı bir məqamda yanğın təhlükəsini daha da aktual edir.

Xatırladaq ki, 1934-cü ildə iyul ayının 3-də Mərkəzi Nəbatat Bağı və Botanika İnstitutu üçün Dağüstü parkdan başlamış "Qurd qapısı"na gedən yol ara-

Lakin təəssüf ki, hazırda bu bağın məhv edilməsi istiqamətində şüurlu şəkildə iş aparılır. Ötən il bağdan gəcə ilə ağacların kəsilib, daşınması haqqında mətbuatda yazılar getdikdən sonra proses dayandırıldı. İndi isə bağa verilən suyun kəsilməsi ilə ağaclar qurudulur və məhv edilir. Bunun hansı səbəbdən edildiyi isə məlum deyil.

Lakin o da bəllidir ki, hazırda bağın yerləşdiyi ərazinin kommersiya dəyəri həddindən artıq yüksəkdir.

□ Nərgiz LİFTİYEV, Fotolar: Məğrur SALMANOV

Iyunun 1-də çimərlik mövsümü açıq elan olundu. Amma Xəzər sahillərinin darvazaları sadə vətəndaşların üzünə açılmadı. Bəli, səhv oxumadınız, məhz darvazaları! Xəzərin Abşeron yarımadası hissəsindəki sahillərinə sırası azərbaycanlının əl çatması ildən-ilə çətinləşir.

Ötən il Türkdən belə bir xəbər almışdıq - müdafiə sənayesi naziri Yavər Camalov dənizə darvaza qoyub. İnanmadıq, getdik, öz gözümüzle gördük, gördüklerimizi qezetdə dərc etməklə ictimailəşdirdik. Yavər Camalovun susqunluğu dənizə qoyulan darvazanın ona məxsus olması haqda sadə türkənliklərin dediyini təsdiqləmiş oldu. Darvazanın hər iki tərəfindən uzanan hasarlar dənizin sahilboyu ərazisini qucaqlamaqla ora girişi bağlamışdı...

Bu hasarların içində ucaldılan imarətlərə xərclənən milyonlarla manatın qaynağı zətən hər kəsə bellidir.

Amma milyonlar xərcləyib sadə insanların kin-nifrətini qazanmağa dəyərmi? Qızmar Günəş altında hasarın sonuna, nəhayət dəniz çimərliyinə çatmaq ümidi ilə sərəri qalanların bəd-duaları qarşısında bir neçə saatlıq istirahət cəhennəm oduna yanmağa bərabər deyilmi?

Təkçə Türkdə deyil, Şüvəlan, Mərdəkan, Bilgəh, Şıx, Pırşağı qəsəbələri ərazisindəki sahilboyu ərazilər də hasarlanıb. Sadə xalqı hakimiyyətdən narazı salıb sahilboyu hasarları çəkənlər də məhz hakimiyyətdə olanlardır...

Hələ sovet dövründə pioner düşərgələrinin sayı-hesabı olmayan Pırşağı qəsəbəsindəki yaşıl bilinməyən çimərlik də hasarlanıb. Daha doğrusu, hasarlanma 1-ci Avropa Oyunları başladığı gündən 1 gün sonra sona çatdırılıb - prezidentin imzaladığı qanunda hasarların dəniz sahilindən 20-50 metrlik aralıda olması haqda qadağa var və məmurlar bu qadağanı sadəcə, sayı salmırlar. Hər halda Pırşağıda belədir.

Bir neçə kilometr uzunluğu olan daş hasar sahile 20 metr qalmış bitir və dəmir borularla dənizin içinə qədər yol bağlanır. Pırşağıda qanunun yanından belə ötür keçiblər...

Halbuki həmin ərazilər xalqın üzünə həmişə açıq olub.

Vaxtilə pioner düşərgələrində dincələn sadə azərbaycanlı övladları bu gün hasarlanan çimərlikdə uşaqlarını yaşayırırlar, onların heç ağlına gəlməzdi ki, müstəqil Azərbaycanda xatirələrinə 5 metrlik hasarlar çəkilecək.

Kimdir bu adamlar? Kimin adamlarıdır?

Pırşağı icra nümayəndəliyində, Pırşağı bələdiyyəsində bu suallara cavab verəcək kimse tapılmaz. Səbəb sadədir - 15 hektarlıq sahilboyu ərazini ha-

Pırşağıda Avropa Oyunlarını

fürsət bilib dənizi hasarladılar!

Ölkə rəhbərliyinin mötəbər tədbirə diqqətindən sui-istifadə edən, prezidentin sərəncamını sayı salmayan məmurlar kimlərdir?

sarlayan, xalqın üzünə bağlayan balıqçı Məmmədhasən deyil. Hasarın bu üzündə qalanlar Bəylər Əyyubovun və Rusiyada yaşayan iş adamı Araz Ağalarovun adını çəkirlər. Bu adların çəkilməsində haqlıdırlar, haqsızdırlar - bu, başqa söhbətin mövzusu.

Fakt odur ki, dənizə darvaza qoyub onu hasarlarla xalqın üzünə bağlayıblar. Özü də bunu Bakıda keçirilən mötəbər tədbir günlərində - I Avropa Oyunlarına start verildiyi iyunun 12-dən 13-nə keçən gecə ediblər. Avropa Oyunları çərçivəsində Bilgəhdə çimərlik futbolu üzrə beynəlxalq yarış gədir, Pırşağıda dəniz xalqın üzünə bağlayırlar. 10 il sonra çimərlik futbolunda ölkəni təmsil edəcək yeniyetmələr bu gün getməyə çimərlik tapmasa, orada futbol oynamasa, komandamız yarışlarda taxta medal da almaz.

Həmin hasarlara sadə azərbaycanlının ömrünün sonuna kimi qazana bilməyəcəyi qədər pulu töküüb, yol kəşib orada yaşamağa dəyərmi? O baxımdan ki, bu istirahəti hasar sahibi Türkiyənin ən yaxşı kurtortlarında yol kəsmədən, xalq əziyyəti vermədən, onun qəzə-

alınmadan ayrı-ayrı fiziki və hüquqi şəxslərin istifadəsinə və icarəsinə verilib. "Həmin torpaq sahələrində bağ evləri və digər obyektlər inşa edilib, dənizin içində hündür hasarlar çəkilib. Bununla da əhalinin dəniz sahilinə gediş-gəlişi xeyli dərəcədə məhdudlaşdırılıb. H.Əliyev vətəndaşların Xəzər dənizi sahillərində çimərlik və istirahət hüququnun maneəsiz gerçəkləşdirilməsini təmin etmək məqsədi ilə Nazirlər Kabinetinə, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinə, Dövlət Tor-

paq Xəritəçəkmə Komitəsinə, Bakı və Sumqayıt şəhərləri, Xaçmaz, Şabran, Siyəzən, Xızı, Abşeron, Salyan, Neftçala, Lənkəran, Masallı və Astara rayonlarının İcra Hakimiyyəti başçılarına tapşırıb ki, Xəzər dənizi sahilinin 130 metrlik zolağında yerləşən torpaqların inzibati və ya məhkəmə qaydasında, hüquqi və fiziki şəxslərin istifadəsindən və icarəsindən geri alınmasını təmin etsinlər.

Heydər Əliyevin sərəncamından 5 il sonra Milli Məclis dəniz sahilindəki 130 metrlik zolağı "20-50" metrlik zolaq sözləri ilə əvəzlədi. Prezident İlham Əliyev 2008-ci il dekabrın 2-də "Torpaq islahatı haqda" qanuna, Torpaq Məcəlləsinə və İnzibati Xətalər Məcəlləsinə dəyişikliklər və əlavələr edilməsi barədə qanunu imzaladı. Qanunda artıq dəniz sahilinin dövlət məqsədləri üçün istifadəsinə icazə verildi. Həmin sənəddə deyilir ki, qanundan "dövlət məqsədləri üçün" sözləri çıxarılsın. "İstifadəyə və ya icarəyə verilməsi barədə qərar qəbul edilmiş Xəzər dənizinin Azərbaycan mənsub olan bölməsinin sahilboyu 20-50 metrlik zolağının altında olan torpaq sahəsi müvafiq icra hakimiyyəti orqanının icazəsi əsasında dənizin sahilinə gediş-gəlişi məhdudlaşdırılmamaq şərti ilə hasara alınma yolu ilə və ya digər üsullarla bağlanıla bilər".

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV

Turistə əzilər və turist əzilər...

Sevinc TELMANQIZI
s.qurbanova@gmail.com

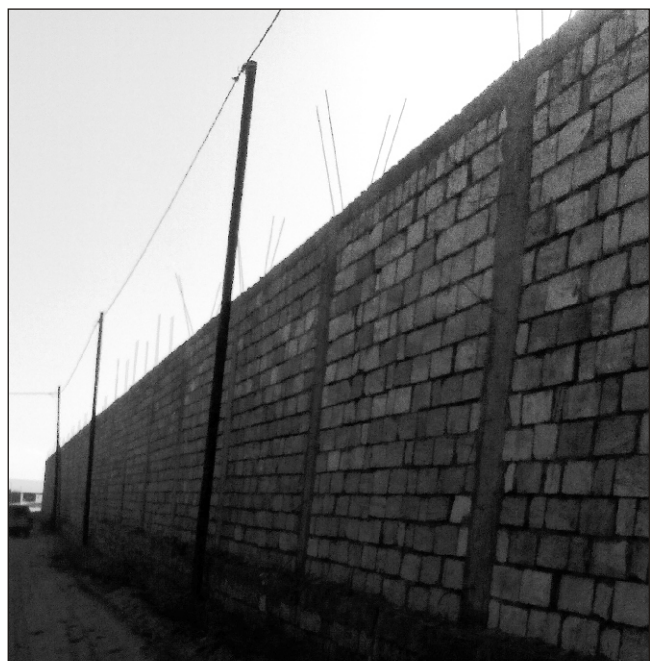

Anladıq, ölkəyə turist gəlib. Mərkəzi küçələrə, parklara çıxanda geyimi ilə, üz-gözünün ifadəsi ilə bizlərdən fərqli olan insanlarla qarşılaşırıq. 15-20 günlük qonaqlardır. İş icabı gəliblər buraya, işlərini görəcək, pullarını alacaq, çıxıb gedəcəklər. Macəra həvəskarları deyib, keçək. Yəni, onların heç biri turizm agentliklərinə gedib, xarici turların arasından Bakını seçməyiblər. Könlü istədi ki, seçsənlər, amma seçməyiblər, məcburiyyətdən gəliblər. Biz özümüz bu cür səfalı təbiəti, gözəl meşəsi, bulağı, çayları, dənizi... olan yerdə niyə istirahət edə bilmirik, niyə buna şərait yaradılmır? Bu suala ikinizdə cavab verəndə anlayacaqsız ki, Con, Tomas, Ceysi, Anna... niyə Bakını, Azərbaycanı seçmir istirahət üçün?

Sözüm isə bunda deyil. Ramazan ayı gələn kimi "hansı məşhurlar oruc tutacaq" tipli ənənəvi sorğu keçirən saytlar kimi telekanallar da düşüblər bu turistlərin üstünə. Sual da ənənəvidir: Azərbaycan, Bakı haqqında təəssüratlarınız necədir? Keçən həftə Lider TV-nin saxtakarlığı üzə çıxdı, (söhbət azərbaycanlı bir gənci ingilis adı ilə danışırdı, "ölkəni çox gözəldir" dedirtməkdən gədir-müə) daha heç bir sorğu-ya inamımız qalmayıb, o ayrı. Amma televiziya, saytlar usanmadan, kompleks keçirmədən davam edirlər. Binəvaları da qınamıram. Əhatə dairələri dardır, yazacaq, çəkəcək materialların siyahısı qısdır: bütövə dəymə, paraya toxunma, doğra doyunca ye... söhbətidir rəsmən.

Oxuyanlar xatırlayın, "Yeni Müsavat" bir neçə il öncə Azərbaycanda yaşayan xaricilərlə silsilə müsahibələr edirdi. Bəli, xaricilərin azərbaycanlılar, onların həyat, geyim, danışığı, xarakter xüsusiyyətləri ilə bağlı maraqlı yanaşması olur. Məsələn, almanlar bizim "5 dəqiqəyə çatıram" deyib, görüş yerinə yarım saat sonra gəlməsinə təəccüblənir, belçikalı bizlərin telefonla bir-birini arayan kimi, salamdan əvvəl "hardasan" deyər soruşmasına gülür, hollandlar niyə bizimkilərin daha çox iri maşın, iri həcmli telefona meyl etməsinin səbəbini anlama bilmirdi... 2 illik proje idi, müsahibələrin hamısının fikrini burada sadalasan, yer çatmaz. Yəni, bir əcnəbinin gerçəkdən yad ölkə haqda ilginç təəssüratları olur, danışdırsa bilsən təbii ki. Bizimkilər isə "paytaxtınız gözəl, insanların mehriban, ölkənizdə inkişaf var" tipli üç cümləni tutuqşu kimi hər Cona, Elizabətə əzbərləyib, salır camaatın canına. Bu qədər qeyri-səmimiyyət olmaz, bu bir. İkincisi, yarışın elə ilk günlərində üç atleti təkərin altına salıb, şikəst edən sürücü Azərbaycandan idi. Yəni, bir əcnəbinin ən azı Azərbaycan sürücüləri - hələ mən nəqliyyat sistemi, onun bərabər idarəetməsi haqda danışmıram - haqda fikrinə kölgə salacaq qosqoca fakt var ortada. Qoçaqsız ondan da soruşun: bu hadisədən sonra Bakı küçələrində gəzməyə qorxursuzmu deyər... Üçüncüsü, xarici ölkələrə birçə dəfə ayaq basmış birisi yüz faiz bilir ki, avropalını Bakının Dubayvari görüntüsü, şahşahəsi, dəbdəbəsi ilə ancaq pis mənada təəccübləndirmək olar. Onlar bundan şoka girirlər, doğru. Parklarda yaşıllıq yerinə marməri görəndə, bulvarlarda yaşıllıq girmək istəyənlərin üstünə polis çəmkirəndə, 20 qəpiklik suyun mərkəzdə 1 manata satıldığını eşidəndə, bəzi insanların hələ də piyada keçidi olduğu halda keçiyə kimi maşınların üstünə hoppanmasını müşahidə edəndə... bəli, bunlar turistə də təəccüblüdür. Bunları soruşun, bunları verin efirə. Ura patriotizmə ehtiyac yoxdu.

O gün daha bir sorğunu izlədim. Bütün dərdimiz-azarımız qurtarmış kimi xaricilərdən azərbaycanlı qadınlarını soruşdu. "Bizim qadınlarımız nə ilə fərqlənir, nəyini bəyəndiz, nələrini bəyənmədiz"... tipli "dəhşət sosioloji əhəmiyyəti" olan bir sorğu. Nə qədər beynimi sındırdım, məntiq tapa bilmədim. Sutenyorvari bir yanaşma ilə xariciyə "bizim qızlar necədir" tipli sual vermək, ondan "dikdaban geyirlər, dəhşət makiyaj çəkirlər" cavabını gözləmək... jurnalistika imiş. Axı özünüz turistlər üçün hazırlanan bildirişə "azərbaycanlı qızlar axşam 9-dan sonra bayıra çıxmır, yanlarında ataları, qardaşları olmadan heç yere getmirlər" yazmışdınız. Necə deyirlər, bəy deyirdi nədi, bəyənmədiyini nə...? Digər tərəfdən, əmin olun ki, özünə hörmət edən heç bir xarici ölkə televiziyasında müxbiri küçələrə buraxıb, turistlərə, "bizim qızların nəyini, harasını bəyəndiniz" tipli sual verdimizlər. Bu aşağılıq kompleksindən qurtulmaq lazımdır. Özünüzü bu qədər əzdirməyin. Yox, əgər israrla əzdirmək istəyirsinizsə, o zaman qadınlardan istifadə etməyin, "azərbaycanlı kişilərin geyim tərzini xoşunuza gəlirmi" deyər sorğu keçirin. Görün mənə xoşunuza gələcəkmi?

Manatın ucuzlaşması heyvan

bazarını da öldürüb Saticılar mövsümdən razı deyil; qiymətlər düşsə də, alıcı yoxdur...

Paytaxtda "it bazarı" adı ilə məşhurlaşan "Təzə bazar" da ənənəvi yay qələbəliyi bu il müşahidə edilmir. Səbəb isə milli valyutanın dəyərdən düşməsidir. Saticılar bildirirlər ki, yay ayları heyvan bazarının gur mövsümü olsa da, bu il vəziyyət fərqlidir. Belə ki, valyuta bazarında baş verənlər it bazarına da öz mənfi təsirini göstərib. Bu səbəbdən saticılar mövsümdən narazılıq edir, müştərilər də qiymətdən razı deyillər. Saticılar vurğulayırlar ki, yay ayları alverin ən yaxşı, sərfəli vaxtı olsa da, bu yay vəziyyət yaxşı deyil. Bazarda təklif olunan heyvanların sayı da azdır.

"Təzə bazar"dakı bu heyvan bazarı ancaq həftəsonu olur. Bazarda daha çox itlər satışı çıxarılır. Ancaq balıqdan tutmuş, tıbağa, dələyə, kirpiyə qədər bir çox heyvanlara da rast gəlmək olur. Qiymətlərlə maraqlandıq və bazarda qiymətlərin də sabit olmadığı məlum oldu. Əksər saticılar qiymətləri qaldırırlar, alıcı olmasa da. Ancaq qiymətlərdə endirim edənlər də var. Onlar daha çox özləri it saxlayanlardır və qiymətləri aşağı salıb bazarda canlılara maraqlarına ümidlidirlər. Hərçənd ki, onlar da vəziyyətdən narazılıq edirlər.

Bazarın yaxınlığındakı küçədən başlayaraq yol boyu itlər düzülüb. Əksəriyyəti gün altında qalan heyvanlar saatlarla beləcə müştəri gözləyirlər. Olimpiya Oyunlarına görə yol da bağlıdır və itlər əvvəlki yerlərdən bir qədər də kənara qoyulublar. Saticılar qeyd edirlər ki, qiymətlərdə bahalıq var, ancaq eyni zamanda, durğunluqdur. "Hərçənd turistlər də buraya gəlirlər. Onlar qiyməti qaldırır və cins ol-

mayan itləri də alıcıya sınımağa çalışırlar: "Gərək bazara it tanıyan adamla gələsən". Üç-dörd aylıq "alabay"ların qiyməti isə 450-500 manatdır. Altı aylıq alman ovçarkası 400 manatdır. Kiçik fransız pinsərləri 200 manatdan başlayan qiymətlərlə təklif edilir. Bazarda daha çox rast gəlinən ovçarkalar 200 manatdan 600-700 manatadək artan qiymətlərlə təklif edilir. Bir neçə çoban iti 300 manata satışı qoyulub. "Kariik pudil"lər də 300 manatdır. "Kanqal" cinsindən olan itlərin qiyməti 500 manatdan başlayıb 1800-2000 manata qədər yüksəlir. "Pikines"lər 300 manata, çoban itləri 500-600 manatdır. Doberman cinsi 800 manatdan başlayan qiymətlərlə təklif edilir. "Yorkşir terrier" də eyni qiymətdir. Dalmatin ovçarkası 300 manata, böyük ovçarka 500 manata, "şarpey" (yapon iti) adlanan cins isə 600 manata satılır. "Alman köpəyi" 350 manata təklif edilir. Ov iti sayılan "kurçixar"ın qiyməti 200 manatdan başlayıb 600 manata qədər davam edir. Ov iti olan "ingilis setteri" və "irland setteri" isə 300-400 manata təklif edilir. Mühafizə itləri də müxtəlif qiymətlərlə təklif edilir. Yerli çoban itləri adlandırılan kiçik dişli küküklərin qiyməti 200 manatdan başlayır. "Karolevski doq" 2 min manata təklif edilir. "Quratvel-

er" in qiyməti 400 manatdan başlayır, "oba" iti 100 manatdır. Qoyun itinin qiyməti də 100 manatdan başlayır.

Satıcı Murad bildirir ki, on beş ildən artıqdır evdə it saxlayır: "Bir neçə cinsdən itim var. Balalarını da gətirib satıram". O, həmçinin qeyd edir ki, xaricdən də it gətirmək mümkündür: "Sifariş verə bilərsiniz".

Heyvan bazarında müxtəlif cins pişiklər də satılır. "Persid" 200 manata, "persian" 250 manata, "anqora" 150-200 manatadır. "Sinqa" isə yüz manata təklif edilir, "siam"lar 300 manatdır. Bazarda quş növlərinə də rast gəlmək mümkündür. Saticıların sözlərinə görə, quşlardan tutuquşlara marağ böyükdür. Onların qiyməti 15 manatdan başlayır. Balıqlar isə bazanın ən ucuz heyvanlarından, qiyməti bir manatdan başlayır. Hətta lap kiçik balıqların qiyməti 50 qəpikdir. Burada müxtəlif forma və ölçüdə akvariumlar, həmçinin, heyvan və quş yemləri, heyvanlar üçün müxtəlif geyim və aksesuarlar da satılır. Həmçinin, siçan, tıbağa, dələ, kirpi, dovşan və başqa dekorativ heyvanlar da satılır. Saticılar bildirirlər ki, burada qiymətlər paytaxtın zoomağazalarından xeyli ucuzdur.

□ Rəya RƏFİYEVA
Fotolar müəllifindir

Kisilər!!! Axırcı şans!!!

İsraël təbabəti tətbiq edilir!

Əgər Sizə nə Azərbaycanda, nə də xaricdə heç kim kömək edə bilməyibsə, onda yaxşı insanlara, aşağıdakı xəstəlikləri, keyfiyyətli, qısa müddətlə və tam müalicəsini d-r Vaiz Səmədov apara bilər:

- * Cinsi zəiflik, meyilin və ereksiyanın azalması tam impotensiyədək (yaşdan və səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Cinsi marağın və cinsi aktların azalması
- * Vaxtından tez toxum ifrazatı (səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Toy gecəsinin uğursuzluqları (kişi tibbi problemlər)
- * Prostatitlər. Prostat vəzin böyüməsi və ya kiçilməsi
- * Prostat adenoması (vazidə düyünlərin əmələ gəlməsi)
- * Cinsi vəzilərin-xayaların böyüməsi və ya kiçilməsi
- * Qasıq-xayalıqda sızılı, küt və ya kəskin ağrılar
- * Əvvəldən xarici cinsi üzvün balaca olması
- * Xarici cinsi üzvün sonradan birdən kiçilməsi
- * Cinsi üzvün düyünlə birdən öyilməsi (Peyroni xəstəli.)
- * Oğlan uşaqlarında cinsiyyət üzvlərinin inkişafsızlığı
- * Uşaqlarda gecə vaxtı yerinə sidiyə getməsi (enurez)
- * Hormonal və iltihablı sonsuzluq (kişilər və qadınlarda da)
- * Yuxusuzluq və yuxu pozuntuları
- * Sidik aktlarının gecə ya gündüz tez-tez olması
- * Sidik aktlarının çətinlikləri və tutulmaları
- * Cinsi aktla bağlı sidikdə və spermada qan olması
- * Zöhrəvi xəstəliklərdən sonra qalıqlar və ağırlaşmalar
- * Saqların bütün formalatda tökülməsi. Sızanaqlar
- * Yuxuda ikən və yuxudan qalxanda qan təzyiqinin yüksək qalxması
- * Boyun, baş, bel, ayaq ağrıları və osteoxondroz
- * Onurğa sütununun yırtığı, qulunclarm dərmanatsız müalicəsi

Həkim qəbulu və həkimə zəng etmək saat 11.00-dan sonra
Tel: (012) 437-88-05; (050) 213 88-05.

Həkimin 16 TV çıxışları: youtube.com və facebook.com
doktor Vaiz Səmədov.

Elan

Təcili sərfəli qiymətə 4 otaqlı mənzil satılır.

Nərimanov Məhkəməsinin həyatında, Stalin layihəli daş bina-da 4 otaqlı əla təmirli mənzil satılır. 4/2, ümumi sahəsi 120 kv.m, kupa şkafları, geniş, işıqlı otaqlar, döşəmə mozaika parket, mətbəx və digər bütün mebellər, böyük vanna otağı, cakkuzi, sakit, təmiz həyatı, parkovka yeri var. Qiyməti 190 min manat. Bundan əlavə 2 maşınlaq daş qaraj da satışdadır. (36 kv.m. qiyməti-50.000 AZN.) Mənzilin bütün sənədləri qaydasındadır, mebelləri ilə bir yerdə satılır.
Tel: (051) 984-90-63

Qəbələdə çox mənzərəli yerdə 60 sot sahəsi olan bir bağ satılır. Bağda 75 ədəd meyvə ağacı var. Hündür dağın düz ətrafındadır. Kvadrat şəklindədir. Qazı, suyu, işığı var. Bakı-Qəbələ yolundan 800 metr məsafədədir. Qiyməti razılaşma yolu ilə. Hissə-hissə ödəniş mümkündür.
Əlaqə telefonu: (055) 206-14-61

Qəbələ rayonunda tam işlək vəziyyətdə olan parket fabriki bütün avadanlıqları ilə birlikdə satılır. Qiyməti razılaşma yolu ilə. Hissə-hissə ödəniş mümkündür.
Əlaqə telefonu: (055) 206-14-61

Özəl tibb müəssisəsinə 3-5 saata gündə işləmək üçün təqaüddə olan, damara iynə vura bilən tibb bacısı tələb olunur.
Tel: (012) 437-88-05 (13:00-dan sonra)
(050) 312-72-92 (13:00-dan sonra 17:00-dək)

Sabunçu rayonu Şəhər Şossesi, Elşən Mehdiyev küçəsində 3,7 sot torpağın içində 4 otaqlı ev satılır. Ev Koroğlu metrosundan 5 dəqiqəlik yolda, Sabunçu körpüsünün yanında, Bakı Olimpiya stadionunun yaxınlığında yerləşir. Hər şəraitli (qaz-ışığı), telefonu, interneti, xüsusi xətli çəkilmiş daimi şirin suyu, həyatında 10 tonluq su hovuzu var. Evin ümumi sahəsi 120 kv.m-ədir. Hamam-tualet evə bitişikdir. Evdən əlavə, həyətdə iki otaqlı yardımçı tikili var. Bir balaca əl gəzdirməklə tikilidən yaşayış məqsədilə də istifadə etmək mümkündür. Həyətdə həmçinin meyvə ağacları var. Qiyməti razılaşma ilə.
Telefon: 055 260 69 84.

Hyundai Sonata 2007, 10300 usd, probeq 98000 km originaldi, 2400 motor, 172 a.g., qara, lyuk, kondisioner, ABS, merkezi qapanma, tekerləri tezədi, oz mashinimdi.Tecili satiram.Servis mashinidi. Mashinda problem yoxdu, udar gormeyib.
(050)-535-56-25 Eltay.

Babasil xəstəliyinin ən müasir metodla MÜALİCƏSİ

Almaniyanın məşhur "Karl Ertors" firmasının aparatı ilə Moskva şəhəri proktologiya ETM-də xüsusi hazırlıq keçmiş həkim tərəfindən qansız, ağrısız, yataq rejimi gozləmədən - lateks hələq qoyulması.

SƏLİMOV FƏRMAN
Tel: (055) 776-70-34

Yay gəlib, havalar isinib, insanlar da təbii olaraq sərinləmək üçün çimərliklərə üz tutur. Pullusu-pullusu, təmizi-çirklisi ilə Xəzər sahilləri bakulılara bir neçə seçim imkanı yaradır. Amma fakt budur ki, dünyada yaxşı çimərlik anlayışı, standartı tamam fərqlidir. Dünyanın ən böyük səyahət saytlarından olan "TripAdvisor" istifadəçiləri üçün ən yaxşı 10 çimərliyin adlarını açıqlayıb. Dünyanın ən yaxşı çimərliyi UNESCO-nun dünya mirası siyahısında olan Braziliyanın Bayia do Sanço çimərliyi.

Digər bir füsunkar çimərlik Havay adalarındadır. Lanikayi pliyajı dümağ qumları, xurma ağacları və tropik bitkiləri ilə insanları heyretə salır.

Bənzərsiz qumları və fəvqəladə gözəllikdəki dənizi ilə Seyşellədəki Anse Intendanc çimərliyi siyahının 3-cü pilləsindədir. Dördüncü Taylanddakı Phra Nanq çimərliyi. İlk beşliyi isə Portuqaliyadakı Olhos de Agua çimərliyi qapayır. Onluqda olan digər çimərliklər isə bunlardır - Türkiyənin "İztuzu", Filippinin "Secret Lagoon", İtaliyanın "Tropea", Avstraliyanın "Whitsunday", Amerikanın "Assateague".

"TripAdvisor" portalı da dünyanın ən yaxşı çimərliklərinin reytingini tərtib edib. Reyting il ərzində turistlərin çimərliklər barədə rəylərinin sayı və keyfiyyəti əsasında hazırlanıb.

Siyahıya əsasən, dünyanın ən yaxşı çimərliyi Braziliyadadır. Fernandu-di-Noronya kurortundakı "Baia do Sancho" adlı çimərlik reytingin birincisidir. Siyahıda ikinci və üçüncü yerləri, müvafiq olaraq, Providensiales (Terks və Kaykos adaları) adasındakı çimərlik və Puerto-Rikoda yerləşən "Playa Flamenco" çimərliyi tutur.

Daha bir siyahıya diqqət: Avropanın ən yaxşı çimərlikləri ilə bağlı daha bir siyahıda isə İspaniya dünya üzrə ən təmiz çimərlikləri olan ölkə seçilib. Bu, Ekoloji Təhsil Fondunun hər il çimərlik mövsümü ərəfəsində dünyanın ayrı-ayrı ölkələrində apardığı araşdırma zamanı üzə çıxıb. Fondun məlumatına görə, dəniz suyunun təmizliyinə, həmçinin çimərliklərinin yüksək ekoloji durumuna, təqdim etdiyi xidmətlərin təhlükəsizliyinə görə İspaniya ənənəvi "Mavi bayraq" mükafatının sahibi olub. İspaniyanın 577 çimərliyi sözügedən kriteriyalara cavab verib. Növbəti yerləri Türkiyə (436 çimərlik), Yunanıstan (395 çimərlik) və Fransa (379 çimərlik) tutur.

Tarixi olan çimərliklər...

Siyahılarla bu qədər. Yer üzərində turistlərin daha çox üz tutduğu çimərlik zonalarının tarixçəsi də az maraqlı sayılmaz. Başlayaq Bodrumdən.

Bodrum Türkiyənin ən yaxşı çimərlik zonası sayılır. Təmiz qumdan başqa bura bəllür suyu və sakitliyi ilə də

Onlar da deyir

çimərliyimiz var, biz də...

Dünyanın ecazkar və ən təhlükəli plyajları

məşhurdur. Körfəzlə bağlı maraqlı əfsanə də var. Bu əfsanə burada yaşayan Nimfa Salmakisin Hermes və Afroditanın oğluna olan sevgisindəndir. O, tanrılardan xahiş edir ki, oğlanın qarşılıqlı hisslərini boğsun. Salmakisin ah-nalələri səma sakinlərini təngə gətirir və onlar sevgililərin bədənələrini birləşdirmək qərarına gəlirlər. Hermofrodit sözü də elə buradan yaranıb. Deyilənlərə görə, buranın suyu keçmişdə həqiqətən də kişiləri qadinsayağı edirmiş. Əslində isə yaxınlıqdakı meyxana kişi inadını yumşaldırmış...

İspaniyanın Kosta Bravo çimərliyi isə İspaniyanın Aralıq dənizinin şimal hissəsində yerləşir. Buna görə də burada çimərlik mövsümü digər kurortlara nisbətən qısadır - iyunun əvvəlindən oktyabr ayına qədər. Lakin buna baxmayaraq, Kosta Bravonun mənzərəli buxtaları və qumlu çimərlikləri çox məşhurdur. Çimərliklər bir qayda olaraq qızılı qumla örtülüb. Burada su idman növləri, xüsusilə də dayvinq geniş yayılıb. Sualtı mağaraların çoxluğu dayvinq həvəskarlarını Kosta Bravo çimərliklərinə cəlb edir. Gecə həyatını və şən istirahəti sevənlərə isə Kosta Bravonun inzibati və turistik mərkəzi olan Lyoret De Mar şəhərciyində məskunlaşmağı məsləhət görürük. Kosta Bravo - hər zövqə uyğun istirahət deməkdir.

İspaniya-Gulpiyuri

Sahildən quruya doğru irəlilədikcə yaşıllıqların arasında "mavi möcüzə" ilə qarşılaşmaq istəyirsinizsə, ölkənin Lianes şəhərindəki Gulpiyuri çimərliyini seçməlisiniz. Bu çimərlik dəniz suyunun qayaların ortasından açdığı tunellərdən gələn su ilə yaranıb. Suyu çox soyuq, həm də duzlidir. İspaniyaya gələn turistlər bu qeyri-adi çimərliyi görmədən gedə bilmirlər. Əsrarəngiz gözəlliyi ilə fərqlənən Gulpiyuri zəngin flora və fauna aləminə malikdir. Buranın yaşıllıqları insanı valeh edir. Çimərlik sahildən 100 metr aralıda yerləşir.

Vyetnamdakı Dananqin (China Beach) şöhrəti də az deyil. Bu çimərlik Çayna Biç, həm də Non Nuoc Beach kimi adlandırılır. Asiyanın ən məşhur çimərliklərindən biri sayılır. Lqunların (dənizdən ayrılmış göllərin), təmtəraqlı bağların, ekzotik güllərin və meyvə ağaclarının görkəmi ərazini daha da gözəlləşdirir. SPA xidməti ilə tanınan otellər, dəniz məhsullarından hazırlanan xörəkləri ilə seçilən restoranlar xüsusən çimərlik üçün əlverişlidir. Dananqdan Burani Ba Na dağı ilə qonşu dünyanın ən uzun kanat yolu sayılan yer də burada yerləşir. Buranı Ba Na dağı ilə qonşu dünyanın ən uzun kanat yolu sayılan yer də burada yerləşir. Ekzotik yerləri görmək arzusunda olanlar hər zaman buraya gəlirlər.

Keçək Avstraliyadakı Yeni Ehimali Uels, Bayron Bay çimərliyinə. Çimərliyi yazıçı Bayronun şərəfinə belə adlandırılır. Bu çimərlik dünyanın ən məşhur istirahət yeri hesab edilir. Bu yerləri delfinlər, müxtəlif balıqlar və dəniz heyvanları da sevirlər. Bütün dünyadan insanlar məhz bu heyvanları

görmək arzusu ilə külli miqdarda vəsait sərf edərək bura gəlirlər. İl ərzində çimərliyə iki milyondan artıq insanın gəlməsinə baxmayaraq, ərazi o qədər böyükdür ki, heç vaxt dolmuş vəziyyətdə görünmür. Burada hər kəs özünü rahat hiss edə, istədiyi kimi əylənə bilər. Hər cür zövqə uyğun əyləncə seçmək imkanı da var. Ərazidə müxtəlif musiqi janrları üçün nəzərdə tutulmuş festivallar və sörfinq, kaytinq üçün düşünülmüş çempionatlar da keçirilir.

Kubadakı Playa Esmeralda çimərliyi "zümrüddən olan sahil" kimi qiymətləndirilir, Kubanın təbii gözəlliyə sahib olan hissələrindən biridir. Mərcanlardan ibarət olan və sahildən 900 m uzaqlıqda yerləşən adalar dayverlər üçün əsas mərkəzlərdəndir. Xüsusi macəra axtaranlar üçün çimərliyin yaxınlığında park da tikilmişdir. Burada insan əli dəyməmiş və heç bir dəyişikli-

yə məruz qalmamış, vəhşi heyvanların yaşadığı təbii zonalarda vardır. Dağ çayları, şələlələr və göllərin altında yerləşən mağaralar da insanların diqqətini cəlb edir.

"Maxo Beach" çimərliyi yalnız günəş altında qaralmaq, ya da istirahət etmək balaca olduğundan təyyarələr istirahət edən insanların üstündən uçmaq məcburiyyətində qalırlar. Turistləri gözəl yeganə təhlükə təyyarənin güclü küləyi vasitəsilə suya düşməlidir. Buna

fonu yüksək olaraq qalır.

Beşliyi ABŞ-ın Florida ştatındakı çimərliklər tamamlayır. Burada istirahət edənləri ya köpək balıqları qarşılayır, ya da ildırım vurur.

Altıncı yer isə Braziliyanın Kopakabana çimərliklərinə (Rio de Janeyro) aiddir. Buranın problemi isə köpək balıqları və natəmizlik yox, cinayətkarlıqdır.

Yeddinci yerdə Honq Konqun Repulse Bay çimərlikləri qərar tutur. Buranın yeganə problemi antisanitariyadır.

Səkkizinci yer də Braziliyaya aiddir. San Paulunun çaykənarı çimərliklərində dincələnlərə piranhalar hücum edə bilər (bu fəsilədən olan balıqların ölçüsü 30 sm, kütləsi isə 2 kq-a çatır. Qana çox həssas olan bu balıqlar insana da hücum edir).

Doqquzuncu yerdə də ABŞ qərarlaşıb. Virciniya çimərliklərində dincələnlər ac tülkülərin hücumuna məruz

gələ bilər. Nəhayət, onluğu Avstraliyanın Brum şəhərindəki Cable Beach çimərliyi tamamlayır. Burada dincələnlərin isə hər an timsahlarla burun-buruna gəlmək təhlükəsi var.

Ən təhlükəli çimərliklər...

Keçək ən təhlükəli çimərliklərə. Təhlükəsinə görə birinci yerdə Avstraliyanın şimal sahilləri və Tivi arxipelaqı gəlir. Burada istirahət edənlər zəhərli meduzalar və köpək balıqlarının hücumuna məruz qala bilər.

Növbəti sırada isə Cənubi Afrika sahilləri gəlir. Burada çimərəkən insan köpək balıqları ilə üz-üzə gələ bilər.

Üçüncü yer isə Meksikanın Zipolit çimərliklərinə aiddir. Buranın problemi isə çox sürətli su cərəyanlarıdır.

Dördüncü pillədə Avstraliyadan çox da uzaqda olmayan Marşal adaları və Bikini mərcan adaları gəlir. 1946-1958-ci illərdə amerikalılar burada çoxsaylı atom sınağı keçirdiyi üçün radiasiya

qala bilər.

Nəhayət, onluğu Avstraliyanın Brum şəhərindəki Cable Beach çimərliyi tamamlayır. Burada dincələnlərin isə hər an timsahlarla burun-buruna gəlmək təhlükəsi var.

Yaxşı çimərlik - alver, ekzotik heyvan, səsgücləndirici yox...

Ən yaxşı çimərliklərdə alver qadağandır. Həmin ərazilərdə siz yeyinti məhsullarının alveri ilə rastlaşa bilməzsiz. Ekzotik heyvanların çimərliyə gətirilməsi, turistlərlə şəkil çəkdirilməsi hallarından da söhbət gedə bilməz. Bundan başqa, orada səsgücləndirici ilə musiqi dinlədilməsi, spirtli içkilərin satışı qadağandır. Siyahıdakı əksər çimərliklərin ərazisində restoran fəaliyyət göstərmir. İnsanlar bu ərazilərə yemək yox, sırf günəşlənmək, üzmək üçün gəlirlər. Yəni çimərlik əsl təyinatı üzrə fəaliyyət göstərir.

□ Sevinc TELMANQIZI

MUSAVAT

Son səhifə

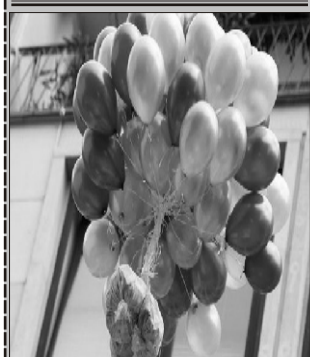
N 134 (6162) 22 iyun 2015

İranda ən qədim qadını

İranda Arxeoloji Araşdırma Mərkəzindəki alimlər ötən il Tehrandə tapılan və şəhərin düşünüləndən daha köhnə bir yaşayış yeri olduğunu sübut edən 7 min illik qadın skeletinin üzünü yenidən "canlandırılar". Mütəxəssislər Tehranın ən qədim sakininin güclü, yuvarlaq bir çənəsi və dolğun dodaqları olduğunu deyiblər.

Proje haqqında açıqlama verən Məhəmməd Reza Rokni "Mehri" xəbər agentliyinə deyib ki, skeletin yanında saç teli tapıla bilmədikləri üçün bu haqda təxminlər irəli sürüblər. Məlumatlara görə, o dövrü analiz edərək, qadının saçlarının qara olduğunu düşünüblər. Yenidən "canlandırılan" qadın skeletinin 95% qadın modelinə bənzədiyi açıqlanıb.

Göydən pul yağdı

Almaniya iqtisadçı olaraq çalışan Jocim Ackva və həyat yoldaşı Daniela Tiben Köln şəhərində 3 kisədə olan 3 min 500 avronu hava balonlarına bağlayaraq havaya uçurublar. Dünyadakı pulların ədalətli şəkildə paylanmasını istəyən cütlük pullarını camaata paylayıb. Ackva və Tiben cütlüyünün bu addımı atmaqda məqsədi bütün zənginləri sərvətlərinin mində birini paylaşmağa həvəsləndirməkdir. Pul yağışının köməyi ilə Achva insanların xoşbəxt etməyə, ehtiyac sahiblərini isə sevincə gətirməyə çalışıb.

Təyyarənin təkərində gizlənən adam binanın damına düşdü

Cənubi Afrikadan İngiltərəyə gedən British Airways təyyarəsinin təkərində gizlənən adam Heatrov Hava limanının yaxınlığındakı iş mərkəzinin damına düşərək can verib. 20 yaşında olduğu təxmin edilən gənc Johannesburgdan Londona qədər təxminən 13 kilometr uçuşdan sonra Rocmondada gücü tükənib və yerə düşərək həyatını itirib. Təyyarənin təkərində gizlənən və Heatrova ortaya çıxan başqa bir qaçaq sərnəşin 11 saatlıq uçuşdan sonra yerə enib. "The Sun" qəzetinin xəbərinə görə, xəstəxanaya aparılan şəxsin vəziyyəti kritikdir. British Airways şirkətinin mətbuat xidmətindən verilən məlumatlara görə, belə hadisələr nadir hallarda görünərsə də, son zamanlarda tez-tez təkrarlanır.

Mixəyin faydaları

- Antiseptikdir. Mikrobları öldürür.
- Ağrı kəsicidir. Baş və diş ağrılarını aradan qaldırır.
- Diş və diş eti xəstəliklərinin müalicəsində kömək edir.
- İştahını açır.
- İmmuniteti artırır.
- Ürəyi möhkəmləndirir.
- Qaraciyər üçün faydalıdır.
- Həzmi asanlaşdırır. Həzm sisteminin fəaliyyətini artırır.
- Dəri xəstəliklərinə qarşı faydalıdır.
- Yorgunluğu aradan qaldırır.
- Yaddaşı möhkəmləndirir.
- Soyuqdəyməyə qarşı faydalıdır.
- Görmə qabiliyyətini artırır.
- Öskürəyi kəsir.
- Temperaturu aşağı salır.
- İshalı kəsir.
- Bağırsağ qurdlarını salır.
- Doğumu asanlaşdırır.
- Yuxusuzluğu aradan qaldırır.
- Ağzı qoxusuna qarşı faydalıdır.
- Ağzı yaraları və iltihabları sağaldır.
- Beyin üçün faydalıdır.
- Mixək yağı göbək xəstəliklərinin müalicəsinə kömək edir.

Atadan oğula... arvad mirası

Kamerunda bir kəndin kralı olan gənc Orta Afrika ölkələrində hələ də davam edən çoxarvadlılıq ənənəsinin ən qeyri-adi təcəssümüdür. Bafut bölgəsinə bağlı kənddəki qəbilə ənənələrinə görə, bir kral ölərsə, yerinə vəliəhd olaraq gələn şəxs ölən kralın sahib olduğu bütün qadınları özünə arvad olaraq qəbul etməlidir. Məhz bu səbəbdən 11-ci kral olan Amibunun 72-si atasından qalmış 100 arvadı və 500 uşağı var. Kralın arvadları isə bir-birləri ilə yaxşı yola gedirlər.

QOÇ - Bu ərəfə şəxsi işlərinizdə əsaslı dönüş yaratmaq üçün böyük əhəmiyyət kəsb edəcək. Boş dayanmaqdan səylərinizi birləşdirib yalnız irəli getməlisiniz. Işıq ucu gələn bütün yollara baş vurun.

BUĞA - Günün ümumi görüntüsü işlərinizin normal tərzdə cərəyan edəcəyinə əsas verir. Ailə zəminində mehribançılıq tənzimləyin! Müştərk fəaliyyətə başlamaq üçün uğurlu vaxtdır.

ƏKİZLƏR - Saat 13-ə qədər olan ərəfə istisna olmaqla qalan saatları yüksək əhval-ruhiyyədə başa vuracaqsınız. Doğmalarınızla mübahisə etməyin. Şəxsi büdcənizdə artım da gözlənilir.

XƏRÇƏNG - Əgər ixtiyarınızda olan bu ərəfədən zövq almaq istəyirsinizsə, oturaq işləri məhdudlaşdırın. Çünki ulduzlar bürcünüzdə olduqca romantik səyahətlər, maraqlı qonaqlıqlar bəxş edəcək.

ŞİR - İxtiyarınızda olan bu təqvimdə aktivliyinizi artırmağınız vacibdir. Bunun öhdəsindən gəlsəniz, ulduzlar sizə yardımçı olacaq. Günün ikinci yarısında hər mənada ehtiyatlı olun.

QIZ - Əgər gələn həftəni səmərəli şəkildə başa vurmaq fikriniz varsa, bu gündən ciddi ölçü götürməlisiniz. Xeyallar qoynundan düşüb real addımlar atın. Nəzərə alın ki, Ay bürcünüzdədir.

TƏRƏZİ - Bu gün yaxın ünsiyyətdə olduğunuz insanların əksəriyyəti problemlərinizin həllində böyük rol oynayacaq. Bu, çıxardığınız qərarlardan, atduğunuz addımlardan birbaşa asılı olacaq.

ƏQRƏB - Nəzərdə tutduğunuz əksər sahələrdə irəliləyişə nail olacaqsınız. Həmkarlarınızla ünsiyyətdə obyektiv olun. Öz müsahibələrinizə bacardığınız qədər güzəştə gedin. Uzaq yola çıxmayın.

OXATAN - Mövcud sıxıntı və nigaranchılığınızı aradan qaldırmaq üçün ətrafınızdakılar sizə yardımçı olacaqlar. Ümumiyyətlə, düşərli ərəfədir. Günün ikinci yarısı qonaq getmək, səfərə çıxmaq olar.

OĞLAQ - Saat 16-ya qədər nəzərdə tutduğunuz planların böyük əksəriyyətini həyata keçirməkdə çətinliyiniz olmayacaq. Sevgi zəminində yeni mərhələyə qədəm qoyacaqsınız. Həftə pul da mümkündür.

SUTÖKƏN - Müəyyən çalarlarına görə, bəxtiniz ziddiyyətli təqvim düşüb. Qarşılaşdığınız proseslərin inkişafı gah müsbət, gah da mənfi istiqamətə yönələcək. Uzaq səfərlərdən imtina edin.

BALIQLAR - Maliyyə məsələlərində uğurlarınız mümkündür. Axşamı hansısa məclisdə keçirməyiniz daxili nigaranchılığınızı azaldacaq. Qonşu və qohumlarla münasibətləri məcrasından çıxarmayın.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Stressə qarşı turşu və qatıq

Amerikanın Maryland Universitetinin araşdırmaçıları turşu və qatıq birlikdə yeyilməsinin stress, utancaqlıq, tərslik və bir çox psixoloji problemlərin qarşısını aldığını sübut ediblər. Araşdırma zamanı Amerikada 19 milyona yaxın şəxsin bu kimi psixoloji problemlərə qarşı mübarizə apardığını və istifadə etdikləri dərmanlardan asılı hala düşdükələrini deyiblər. Mütəxəssislər qatıq və turşunun bədəni necə rahatlaşdırdığını siçanlar üzərində aparılan araşdırmalar nəticəsində isbat ediblər. Siçanlara qatıq və turşuda olan probiotik laktik asitlər köçürülüb. Təcürədən sonra sözügedən qidaların içindəki faydalı maddələrin bağırsağ florasını dəyişdirərək insan psixologiyasına yaxşı təsir etdiyi haqda nəticəyə gəlinib.

Səhifəni hazırladı: ŞAHNAZ

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Zahid SƏFƏROĞLU

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "E-Q" mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Lisənziya N: B 114
SAYI: 4.300